

Luceafărul

Săptămânal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

ANGAJARE PATRIOTICĂ, REVOLUȚIONARĂ

In anul Conferinței Naționale a partidului, sub semnul puternice unități de voință și acțiune, al angajării ferme în opera de înfăptuire a marilor obiective și programe adoptate de Congresul al XIII-lea al partidului, România și-a sărbătorit Ziua Națională. În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, a tovarășei Elena Ceaușescu a avut loc adunarea festivă consacrată celei de-a 43-a aniversări a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, manifestare care a dat o nouă și vibrantă expresie satisfăcătoare și minimele patriotice pentru tot ce s-a înfăptuit în anii epocii de mare avânt constructiv pe care o numim cu numele conducătorului partidului și statului nostru, pentru toate marile transformări revoluționare petrecute în ținta noastră înșiși a țării, odată cu actul eroic suprem de acum 43 de ani și continuând sub arcu de timp al progresului și civilizației socialiste multilaterale. Partidul și poporul formează în răstimpul anilor care au trecut de la evenimentul istoric pe care îl reprezintă Congresul al IX-lea, o sintagmă a înșirii contemporaneității noastre celei mai complexe și mai dinamice, o unitate indestructibilă mereu vie și călăuzitoare spre noi orizonturi și fapte ale deșăvirii noastre în muncă, în gândire, în afirmarea înalțelor trăsături ale spiritului revoluționar, înaintat, ale conștiinței comuniste edificatoare.

Vastă, eroică și grandioasă în toate reprezentările ei materiale și spirituale, în tot ceea ce exprimă azi noua geografie economică, moral-politică și socială a patriei, această cititorie a unității de voință și acțiune, gândirii înalte, cutezătoare și a faptei de muncă și viață pe măsură este în fond și idealul existenței plene, este idealul conștiinței creatoare. Spectacolul omagial dedicat Zilei naționale ilustrează cu pregnanță aceasta și, într-un anumit fel, situat sub paleta largă de semnificații și reflexii pe care le-a prilejuit recentul Congres al Uniunii Zilei naționale ilustrează cu pregnanță aceasta și, într-un anumit fel, situat sub paleta largă de semnificații și reflexii pe care le-a prilejuit recentul Congres al Uniunii

OMAGIU de Eugen Paolade

REPERE CONTEMPORANE

Societatea trăiește în operă

Când un model temporal anumit este alungat din trăirile cotidiene ale unei societăți el își păstrează realitatea în operă, chiar dacă aceasta zace uitată în depozitul cultural al societății. Se poate vorbi, asadar, din perspectiva teoriilor modelelor temporale, de o dialectică a societății cu opera care se poate determina socială chiar dacă se manifestă numai prin mijlocirea lor. Această dialectică se referă la procesul de expansiune regresivă a modelului de timp încorporat în operă (prezent în timpul ei sub formă esențializată). Circulația operii (gradul lecturii) măsoară gradul de expansiune a respectivului model de timp. Când opera se bucură de lecturi semnificative, sociologic spunem că societatea trăiește în timpul ei, adică este invăluțată de modelul său de timp care va regiza, astfel, procesele mentale și conduita membrilor societății. De aceea opera pare mai puternică decât societatea și putem spune, din unghiul de vedere al acestei teorii, nu numai că opera există în societate ci și că societatea trăiește în operă. Modul acesta de existență în operă a unei societăți este o categorie a științei modelelor temporale care ne fereste de căderea în sociologismul vulgar, face adică posibilă sociologia operii, ca sociologie a modelelor de timp, înțelegem de ce modelul de timp ideal al operii l-a sărăcit lui Paul Anghel criteriul cel mai puternic pentru judecarea operelor într-un demers de istorie universală a literaturii. Căci, adevărata sa inovație constă în faptul că, propunând o teorie a modelului de timp al operii, a literaturii la o istorie universală (esențială) a literaturii, în cadrul căreia clasificările literare naționale au relevanță universală și invers. Acesta este motivul pentru care am insistat asupra sintezei sale metodologice din preambulul la „o istorie posibilă a literaturii române”. Opera în viziunea lui Paul Anghel conține modelele de timp care au dirijat și dirigează procesele mentale desfășurate în hotarul ei. Istoria literaturii devine astfel un capitol al

antropologiei. Modelul temporal al unei opere are universalitate. Din perspectiva aceasta se șterge antinomia dintre specific și universal în timpul unei culturi. Modelul de timp este o universală culturală și totodată o structură pulsătoare a operei. Din perspectiva lui se poate scrie marea ecuație a culturilor naționale și se poate înțelege totodată că nu există culturi universale și culturi naționale ci numai culturi naționale.

Universalele culturale își au sediul în culturile naționale primind adevărul esențializării artistice, metafizică științifică etc., diferite chiar înălțurii aceluiași culturii naționale. Eliberarea modelului de „materialitate” lui circumstanțială până când atinge nivelul său de universitate se realizează pe o constelație de procese psihice eficiente stilistice. Această psihologie stilistică se bucură de autonomie și se mișcă liber în raport cu biografia (treptele de vîrstă) circumstanțială a creatorilor (psihologie individuală și socială). Indiferent de legăturile ontogenetice pe care psihologia stilistică le va fi avînd cu psihologia circumstanțială a unui creator (biografia acestuia), autonomia de care se bucură cea dintîi este, în viziunea teoriei modelelor temporale ale operei, în afara de

Ilie Bădescu

Continuare în pag. a 2-a

TINERETEA CLASICILOR

Urmasul lui Rebreanu

Cear fi devenit Pavel Dan dacă n-ar fi fost secerat de boală la numai 30 de ani în plină activitate creatoare? Iată o întrebare pe care ne-o punem acum cînd am intrat în posesia întregii mosteniri scriitoricești rămășiță de acest iznestrat prozator, a cărui fizionomie a fost imbozățită în ultima vreme cu două volume postume: Jurnal (Ed. Dacia, 1974) și Ultimul capitol (Ed. Dacia, 1976) opere ce vin să completeze în mod fericit destinul său literar. Ar fi rămas el prozatorul prin excelență obiectiv al mediului țărănesc transilvănean? Ne îndoiim. Materialul epic bozcat și divers al acestor din urmă volume probează atașamentul scriitorului față de schița fugară de caracter, față de literatura de analiză psihologică a mediilor cure, nuantat și atent disecată, față de fabulosul mitologic și satira socială. Analitismul confesiv din Jurnal, mergînd pînă la surprinderea unor stări de angoasă și neliniște existențială, dă alte dimensiuni scriuturilor sale. Căci nici unul dintre scriitorii noștri care investighează lumea satului nu a eșuat de sugestiv autobiografic precum Pavel Dan. Ultimii ani au marcat în această direcție o substanțială schimbare de perspectivă. Cele două volume, apărute recent, din scrierile postume ale lui Pavel Dan, au schimbat unghiul de receptivitate prin care a fost privită această creație, parcă definitiv fixată în haloanele unui realism obiectiv viguros, adăugîndu-i elemente și nuante noi. Monotonia subiectelor și a tematicii a fost spartă

prin năvala unor ape freactice noi, de un subiectivism frapant și cuceritor, care împing în prim-plan proiectia obsesivă a unor teme fundamentale, precum moartea, creația, aspirația spre împlinire etc. Pictura de moravuri și strîngerea de tipuri au primit un corelativ necesar în infuzia lirică și nota de sentimentalism discret a paginilor de jurnal, în aplecarea spre psihologismul feminin (Păpusa de porțelan) sau spre caricatural și satiră. Proiectele, schițele și eboșele unor viitoare lucrări, chiar dacă sumare și desperecheate, scrie dintr-o răsufălare, sint mărtașii unui talent scriitoricesc notoriu. În permanență căutate de noi soluții artistice. Născute în plină criză adolescențială, cînd fizionomia psihologică a scriitorului nu primise încă contururi ferme, însemnările sale nu sînt listine de fișor unor emoții puternice, de precușare contradictorie și absorbantă a definiții raporturilor lui cu lumea. Ceea ce merită a fi remarcat de la început este cultura obsedantă pentru sat, ca loc al recuzității morale și al emergentismului regenerativ: „La sat, numai aici sînt într-adevăr odihnă, ferice!” — declară el — și adaugă: „As vrea să mă retrag pentru todeauna din vîrtelul lumii, să trăiesc liniștit la umbra pomilor; să stau să citesc și să scriu — mult — asta e viața mea, scrieri; fără să scriu, năpădă mine nu există viață”. Îndoielile și aspirațiile traversează sufletul adolescentin, producînd crize puternice, adevărate șocuri, îndemînd la meditație, la întoarcerea spre sine: „În sufletul meu se împletește liniștit firul vieții mele.

Mircea Popa

Continuare în pag. a 7-a

CONGRESUL AL III-LEA AL EDUCAȚIEI POLITICE ȘI CULTURII SOCIALISTE, IDEILE ȘI ORIENTĂRILE TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU,

VAST PROGRAM AL GÎNDIRII ȘI FAPTEI CREATOARE

Dragostea de muncă

Desprindem din însuflețitoarea cuvîntare a tovarășului Nicolae Ceaușescu la Congresul al III-lea al educației politice și culturii socialiste: „În întreaga activitate politico-educativă și culturală de formare a omului nu trebuie să pornim de la dezvoltarea dragostei pentru muncă, factorul primordial al dezvoltării omului și, îndeosebi, al formării omului.”

„De totdeauna omul a fost rezultatul muncii sale. Cît muncă, atîtă este, se spune cu o vorbă populară. Ce ne face să ne ținem atît de strîns legați în iureșul acesta neîntrerupt? Desigur, ca indivizi, instinctul de conservare al speciei, instinct ce se naște întreg în fiecare reprezentant al ei. Ca grup, social, apoi, există, pe lângă acest instinct, un liant uman invizibil, un ritm al existenței colective ce ne modelează interior, un freazăl al creației ce ne prinde în faldurile lui. De unde vine, unde duce acest freazăl creator?”

Mă uit primăvara, tirziu, prin desigur de pădure, căutînd cu o curiozitate aproape de neînțeles acele locuri ascunse potecilor și soarelui pe unde o zăpadă veche, groasă, umedă, galbenă se agăță ca niște petece lungi, fără urmă de pasăre sau vînt în suprafața ei, coșcovită, burdușită, plîngînd înăuntru spre germele din semințe... De ce ni se par așa de triste aceste petece de zăpadă uitată?”

Poate unde sîntem obișnuți ca totul în jur să poarte semnele trecerii noastre: treptele scîrilor se tocesc de atîta urcat și coborît pe ele, balustrada este lustruită de veșnica mîngiere a minii, drumul sau trotuarul poartă în el mișcările de urme ale pașilor în același loc și loc lângă loc, pădurile sînt umblate și păstrează amintirea acestor umbrelt alît jos, în potecile ce se împletește printre copaci, cit și sus, la înălțimea umerilor ce-și fac loc printre crengi infrunzite și mai sus, unde păsările mîscă fiecare frunză din imperiul lor aerian. O felie de zăpadă părăsită într-o vilcea, sorbindu-se nedel în pămînt, ofițată pe ici pe colo, ca o ciupercă uriasă a cărei pălărie crește pînă cînd se descompune pentru că nimeni nu o atinge — un triumf de zăpadă uitată, veche, tinjete de dorul piciorului ce o înșilează, este ca un cîmp întins lăsat ciulinilor și buruienilor. Locuri ce așteaptă luarea în posesiune, piciorul

ferm care să le scuture trezindu-le la viață, mîna care să le imprumute omeneșul într-o mîngiere cit de grabită.

Nu, munca nu este o povară, un lanț pe care-l zornaim cu gîndul la sunetul banului în pungă. Este o permanentă luare în posesie, a naturii mai întii, a materiei după aceea. Și cred că, zicînd astfel, putem împăca vechea ruperă, de totdeauna parcă, între munca fizică și cea intelectuală. Matematicianul ia în posesie cifrele, poetul, cuvintele; relațiile dintre cifre și dintre cuvinte sînt tot atîtea rezultate, spiritul înaintează pe scara lor, adjuccîndu-și-le, întregindu-și-le, punîndu-și proprietatea asupra lor și devenînd, astfel și numai astfel, spirit creator.

În fond, relațiile între oameni și lucruri sînt nemurătoare; ele se pot însă statornici în cîteva repere. Relația cu pămîntul, de pildă, este cea mai simplă: arat, acesta este luat în posesiune; grăpat, semănat, îngrijit, cules — el este păstrat în posesiune. O scurtă perioadă de abandonare naturii și, primăvara, operațiile trebuie repetate.

Nimic mai simplu, mai omeneș, decît această repetare continuă, permanentă a muncii. Strungarul nu face altfel, doar că timpul lui este mult mai scurt, infinit mai scurt față de timpul ciclic de un an pentru o recoltă a pămîntului, el, strungarul, abia dă poale năma cîte piese a făcut într-un an. Timpul lui este dens, fierbinte, eficient — dar respectă aceeași normă umană; munca lui este tot o luare în posesie a materiei. În fier sau în bronz, în oțel sau în aluminiu, în pămîntul reavăn sau în cel întelenit — relația omului cu materia rămîne una de adjuccare. Cu singura condiție — pe care societatea socialistă o îndeplinește pe deplin, principial — ca omul să nu fie exploatat de către el însuși. Respectată fiind această condiție, omul devine înșuși proprietar, producător și beneficiar al muncii sale. Iar rolul culturii este de a-i cînta munca, de a-i demonstra și dovedi necesitatea și frumusețea ei. Pentru că, în fond, munca omului are o frumusețe cosmică și zice, este reflexul la scară socială al veșniciei mișcării a stelelor, a planetelor în jurul lor, a materiei înșuși în sine înșăși.

Nicolae Georgescu

Permanența poetului

Eminescu e unul din cei cîțiva, nu mulți, foarte mari poeți ai lumii din toate timpurile și de toate limbele. Afirmăm aceasta, astăzi și de multe decenii pe buzele tuturor, nu e ușor de cuprins în toate semnificațiile ei. Pentru că Eminescu nu e numai un creator de geniu. Poporul român, în totalitatea lui, vede în el întruparea cea mai desăvîșită a propriului său spirit — un spirit care este estetic, și în toate planurile. Astfel, în viziunea poporului, el e modelul absolut de om moral, ba culmea supremă, aproape nepămintescă, astrală, și de frumusețe fizică. Încă din timpul vieții și mai ales imediat după tragica sa dispariție, el devine o persoană evrasimilologică, tocmai că urmare a idealizării populare, mulțimea investind în el, ca în Făt-Frumos, toate aspirațiile ei, tot ce găsea în ea mai înalt și mai pur, legîndu-și de el, ca de un spirit protector și fără de moarte, toate spe-

ranțele ei și cu deosebire pe acelea pe care împrimăjurările le indicau ca mai greu de împlinit. Am văzut reproducînd într-o revistă un amplitu tablou alegoric făcut de un pictor amator, un fel de compendiu plastic al istoriei naționale conceput ca un arbore geneologic, cam în felul în care e înfățișat pe zidurile mănăstirilor din Bucovina Arborele lui Iese.

Tabloul acesta era o piesă din ceea ce numim „pictură naivă”. Dacă îl alăturăm unei pagini scrise de un savant o facem numai pentru a observa încă o dată cât de mult se suprapun viziuni venind din unghiuri atît de diferite. Iată portretul lui Eminescu zugrăvit de cel mai fidel și mai profund interpret al său, George Călinescu:

„Eminescu era un român de tip carpatin, dintre aceia care trăind în preajma munților, mai cu seamă în Ardeal și în Moldova de sus, sub greaua coroană habsburgică, cresc mai vinșoși și mai aprigi și arată pentru încercările de smulțire a lor din pămîntul străbun lungi rădăcini fioroase, asemenea aceluia ce apele curgătoare descoperă în malurile cu copaci bătrîni. El avea ca atare un suflet etic, simțitor la toate ideile și sentimentele, care, alcătînd tradiția unui societăți, sînt ca grinzile afumate ce susțin acoperșul unei case, nefînd lipsite întodeată de viziunea unui viitor mai drept. Nu născuă nici o aspirație pentru sine, ci numai pentru poporul din care făcea parte, fiind prin aceasta mai mult un exponent decît un individ. Deoarece nu urmărea un folos propriu, ci un social, n-avea înșuși de a alerga pe treptele vieții spre a ieși sus în fruntea scării, dar era cu atît mai îndrîjit și mai mușcător în lupta pentru idei. Răzvrătit, cu o lipsă de prefăcătorie ruinătoare pentru om, Eminescu a fost un patriot înfăcărat și un denunțator al mizeriei muncitorului: rural, industrial și intelectual, îndrăzneț în numele ideii, sfios și blazat în umelile săr.”

Iar așa cum citind pe Eminescu avem sentimentul că el nu face altceva decît să exprime la scară sublimului ceea ce noi nu putem spune despre propriile noastre trăiri parcurînd rîndurile lui Călinescu avem impresia că el devine exponent la rîndu-i, cristalizază în chipul cel mai fericit modul în care Eminescu se reflecta în privirile și în inimile noastre.

Suntem aproape contemporani cu Eminescu. Pînă mai adineori am parcurs o bună parte din viață deodată cu Tudor Arghezi, l-am văzut, l-am auzit vorbind mergînd la Mărișor pe cînd stăpînului lui Zăreanu, al caprelor și al cireselor trăia, cumpărăm de la chioc revistele prospente în care sus, în colțul drept, la locul cel mai de onoare, citeam întii și întii o poezie nouă a octogenarului căruia l-a plăcut să se scolească toată viața deopotrivă. Și iată o amintire a lui Arghezi, fără îndoială cea mai scumpă a lungilor săi ani:

„Mă numesc unul dintre oamenii în viață care

Miron Scorobete

Continuare în pag. a 7-a

NOUA GEOGRAFIE LITERARĂ

Chemarea inorogului

Miron Corăduș debuta în 1974 cu volumul expres intitulat *Curtea Veche*, dar emblema maleică era pur figurativă, fiindcă reprezenta doar indicul unei ascendențe ilustrate din „stiepe de stilpăre”, ca să zicem de sintagma proprie. Al cincilea volum, *Curtea cu dragoste* (Ed. Cartea Românească, 1985) se păstrează în limitele aceleiași poezii enigmatice-crepusculare. Spiritul care prezidează ordinii și sfîrșitului universului liric, marcat de un discurs posesiv, întelne în fond mitul formelor primordiale. Ritmurii și formulele similitolicele sînt integrate organice într-un discurs al cărui rafinament este de sorginte cărtărească. Mixtura dintre spontan și fîrșit se realizează firesc, fără abuz de artificii, bă, dimpotrivă, prin deposedarea poeziei de ornamentele telexe prețioase. În cadrul unei lirici care decurge dintr-o supremă „încordare”, pregnante

nu sînt metaforele, ci prefacerile succesive ale conștiinței modelatoare. Ipostaza cavalerului răzător în care se identifică poetul („un om trăind / ca rătăcind”) semnifică nevoia de adevăr și puritate. Căci nici unul dintre scriitorii noștri care investighează lumea satului nu a eșuat de sugestiv autobiografic precum Pavel Dan. Ultimii ani au marcat în această direcție o substanțială schimbare de perspectivă. Cele două volume, apărute recent, din scrierile postume ale lui Pavel Dan, au schimbat unghiul de receptivitate prin care a fost privită această creație, parcă definitiv fixată în haloanele unui realism obiectiv viguros, adăugîndu-i elemente și nuante noi. Monotonia subiectelor și a tematicii a fost spartă

Nicolae Oprea

Continuare în pag. a 2-a

FANUS NEAGU:

«Intimplari aiurea si calatorii oranj»

Croniclele de sport ale lui Fanus Neagu fac parte din finta scriitorului. Fara...

Croniclele sportive ne fac sa cunoastem un Fanus Neagu al jubileului sufletei, al bucuriei...

stadioane nu miros a singe, iar competitia cinstita da rezultatele asteptate. «Atinat de...

scrierul lui Fanus Neagu este sarbatoros. In diferent de tema pe care o atinge, limba...

de Braila (si-au adus, in afisiri, amintele noastre...

Fanus Neagu este totit tot, cu flinta si arta...

M. Ungheanu

si era de pale de griu sa il prajim. / da...

PROZA

UN ROMAN SADOVENIAN

«Ii face otilita» este eroina acestui ultim roman al lui Grigore Ilișei...

Cristian Livescu

GEORGE ALBOIU: «Turnir»

Mai multe formule lirice isi disputu in lileteata in noul volum de versuri al...

narea / cucule tu plingi / in ea / nu te-aude /...

Societatea traiește in operă

Urmare din pag. 1

Orice indoiala (arbitandu-ne citu eroare se...

In structura sa (...). Vom deosebi, din acest punct de vedere, mai multe modele de timp...

Chemarea inorogului

Urmare din pag. 1

am stare sa amin / pe vietile cu tine date. / Si nici cadere nu mai am / de prea mult frig...

mis in urma unor probe inițiatice, jaloane ale implinirii destinului. Oricit ar parea de paradoxal, Miron Cordun...

Valentin F. Mihăescu

COMPENDIUM

I. Agărbiceanu, Octavian Goga, E. Lovinescu, Corneliu Moldovanu, Mihail Sadoveanu, PAGINI...

mult deicit o simpla culegere de articole: e un act moral. N. Iorga, ISTORIA IDEII DE LIBERTATE...

Victor Botea, COMUNICARE SI VALOARE IN PRESA, Ed. Academiei, 1987. Semnalăm pe terenul ait de sărac în contribuții...

CONGRESUL AL III-LEA AL EDUCAȚIEI POLITICE ȘI CULTURII SOCIALISTE, IDEILE ȘI ORIENTĂRILE TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

VAST PROGRAM AL GÎNDIRII ȘI FAPTEI CREATOARE

Continuitatea generațiilor

„Poetul e ca soldatul”. „El n-are viață personală” — afirma Nichita Stănescu printre înțelebutele memorabile, mult discutate, la timpul apariției.

Alături de alte interpretări care i se pot da, mă oprim la una sociologică. Fiește că poetul (aristul), este prin excelență o ființă particulară (cu un nume, înconjurată de un destin aparte) — fiește că demne „viață personală”, fiește că această „viață” (acest destin, de fapt) trebuie să fie cercetată și studiată în lucrări de istorie literară.

Dar, oricât de singular și de singular ar fi în univers, poetul nu rămîne singur în perspectivă istorică, tematică sau psihologică. El are nevoie înaintași, în fața cărora, ca soldatul, trebuie să stea în „poziție de drept” și niste urmași cărora trebuie să le dea exemplu. Exemplul său de devoțiune, de trudă și de jertfă (de e cazul) la granițele cuvintului natal, istoria este istorie și cînd „patria revine” și cînd „trebuie să fi ca marinarul la catarg”. Titu Maiorescu făcea tabula rasa, în **O cercetare critică**, de la 1867, de aproape toată poezia românească anterioară. Peste cinci ani, însă, în **Directia nouă**, avea să revină și să acorde lui Alecsandri, de pildă, locul din „fruntea noli miscari” lirice pe care o înregistra atunci. În „prefața la ediția de la 1892” a primului său studiu amintea poezia lui Naum, Vlahuță, Șerbanescu, Dulfu Zamfirescu, T. Robeanu, Ollănescu-Ascanio, Cosbuc etc. iar într-o altă notă, la altă ediție, din 1909, critică observa că „nu mai trebuie adăugate exemple din poezia lui Octavian Goga, Al. Brătescu-Voinești, Șt. O. Iosif, P. Cerna, G. Vălsan, M. Codreanu, ale d-rei Maria Cunjan, ale doamnei Elena Farago și ale altora”. Presunerea „sistemului”, datorită prezentului, „fostă istorică” (dacă „sistemul” este „l-au determinat pe „cosmopolit” (cum i se zice) Titu Liviu Maiorescu să-și adrecescă observațiile și păreri „critice”, să lărgească tabloul configurat esențial și, de pildă, să acorde tot mai mult spațiu, cum însuși recunoștea, înăuntrul Eminescu. Logicianul Maiorescu — după cum revine și-o menționează ulterior, de exemplu, în cazul poeziei lui Octavian Goga, „caz” mult disputat de unii „teoreticieni” ai deceniului „obsesant” — a înțeles dialectica artei, evoluția „formelor lirice”, istoria istoriei poeziei.

Far etern al culturii românești, Titu Maiorescu oferă în acest timp o mare lecție despre ceea ce înseamnă conținutul, conținutul și conținutul unei culturi. Ale culturi naționale — în speță, într-o „armată” de neînvin, cum este, ca pe vremuri, „societatea scriitorilor români”, (ai cărei conducători au fost figuri lumre, precum Liviu Rebreanu sau Mihail Sadoveanu), locul poetului de excepție rămîne de neînlocuit.

El, poetul, este pionul care împinge, de nu toată istoria, măcar arjerarda din spate, înainte. După moartea lui Eminescu și a lui Caragiale, și a lui Maiorescu sau Cosbuc, tinereții învătăcei s-au simțit datorii să le ducă făclia mai departe. Și chiar de n-au reușit să-o mențină nimeni în țara cerurilor, gestul lor se cade a fi reținut. E greu, poate imposibil, în literatură, e foarte delicat a opera delimitări, a face repere sau a pune bariere într-un domeniu prin excelență al inefabilului și al imprevizibilului. Fiecare autor, pînă la urmă, își are în sine un „său” teon; și istoria literaturii își are nu numai duritatea și cinismul său, specifice, cunoscute și adesea exaltate, dar și generozitatea ei, caldă, blîndă, proteoctoră, grație căreia chiar fii risipitori sînt adunați de pe drumuri, strîni la piept și rehrăniți cu ape materne. Dar un adevăr se impune cu pregnanță: Valoarea estetică își spune cuvîntul decisiv. În istoria, neiertătoare și, totuși, atât de generoasă istorie literară, în acest caz, îmbrățișează astfel de valori, le integrează în sistemul său, le propulsează și veghează ca cele viltore să li se conformeze. Chiar de literatură, chiar de istorie, rămîne spiritul. El de-ar trăi! Prin forța de neclintit (chiar de e mai greu perceptibilă) a acestei istorii, prin forța valorii ei absurde, prin adevărul ei, se impune forța spiritului. Obnubilat o vreme, mai mică sau mai mare, spiritul unor Mihail Sadoveanu, Tudor Arghezi, G. Călinescu, Tudor Vianu, Mihail Ralea, Liviu Rebreanu și apoi L. Blaga, Ion Pillat, Ion Barbu, V. Voiculescu a erupt benefic, reînnoind firul marilor tradiții interbelice. La crepusculul lor, era datoră unei noi generații care, după sau printre conținutul, conținutul și alte incongruențe se asigură o necesară continuitate. După explozia (solitară? mai degrabă, solidară) a lui Nicolae Labis, iată că a apărut, grație, desigur, și condițiilor create (bunsoară, colecția **Luceafărul** a fostei E.P.L. conduse de poetul Ion Bănuță) — o mare pleiadă de poezii: Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Constantin Buză, Elena Mălăncioiu, Cezar Baltag, Gheorghe Tomozei, Ion Gheorghe, Ioan Alexandru, Adrian Păunescu, Cezar Ivănescu, Ioanid Romanescu, Grigore Hagiu, Grigore Arbore, Gheorghe Pitul, Mircea Micu, A. I. Zănescu, Gheorghe Istratie, George Albu, Dumitru M. Ion și alții alții. Ajunși la maturitate, această generație de aur a literaturii contemporane s-a văzut asaltată, contestată, în orice caz confruntată cu noile generații de poezii. Chiar dacă de la înălțimea privirii din turnul paznicului de far, peste orizonturi, s-a ajuns, uneori, la privirea dintr-un gard, chiar dacă gestul iconoclast (clicădată chiar... locast) sau dezvelirea rufelor de pe frîngie au mai mare trecere (ori piergie) chiar dacă „ironia” și „demitizarea” au distrus sacralizarea, literatura actuală nu și-a epuizat vitalitatea, o dovadă ar fi proza tinerilor scriitori: sobră, serioasă, densă. Dar nu numai ea. Ci și poezia unor, să zicem, Adrian Popescu, Liviu Ioan Stoiciu, Dan David, Nicolae Dan Frunțelă, Valeriu Veliman, Nichita Danilov, Lucian Vasiliu, Traian T. Coșovei ș.a., și chiar critica sau istoria literară. Într-o evoluție firescă, oricît de bulversată, istoria literaturii și-a urmat, totuși, drumul său firesc, poezii și-au aflat izvoarele, și-au găsit „marea ca mare”, la care să ajungă, și-au stabilit direcțiile și, în mare, celele de „creștere sau descreștere”. Cum însă aici nu e vorba de un „imperiu”, ci de o istorie a istoriei unui popor, care nu poate pieri nicium, nava înaintea „cu toate pinzele sus”. Iar adevărul „catarg” al conștiinței acestei epoci integratoare îl reprezintă gîndirea teoretică și practică a secretarului general al P.C.R. Cîmă din cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al III-lea al educației politice și culturii socialiste:

„Întregul popor, tineretul trebuie să cunoască și să cinstească pe înaintași, pe aceia care au asigurat dezvoltarea și formarea poporului și națiunii române, a limbii și literaturii noastre. Să cinstim pe toți aceia care, de-a lungul celor două milenii, au pus întotdeauna mai presus interesele poporului, ale patriei, ale progresului economic-social și cultural al țării, au asigurat cu preții vieții existența poporului, a națiunii noastre independente. În asistarea și purtarea s-a creat, felul de a fi al poporului român, s-au dezvoltat dragostea de glie, de patrie, de libertate și independență, statornicia, spiritul de omie caracteristic poporului nostru.”

Iată de ce spunem că istoria literară este locul de întîlnire al spiritului românesc tutelat cu toți reprezentanții lui, tezaurul de creație din care mereu se vor inspira tinerii scriitori pentru a-și sporii, la rîndul lor, într-o continuitate de gînd și faptă cu înaintașii.

Fănuș Băileșteanu

Ioana Păstucă (Constanța): EPOCA CEAUȘESCU

Cultura și limba poporului nostru s-au dezvoltat în strînsă legătură cu luptele pentru independență și progres economic-social, sint o creație a întregului nostru popor, în rîndurile căruia au acționat oamenii înaintași. Doinele, baladele, romanțele, poveștile ce înfățișează pe eroii care luptă pentru libertate și dreptate, spiritul de hărnice al poporului nostru reprezintă cel mai prețios tezaur cultural. Din toate acestea s-au inspirat cei mai buni oameni de cultură și artă.

Din tot ce este mai bun din trecutul patriei, din cultura universală să luăm tot ceea ce asigură ridicarea continuă a nivelului de cunoaștere și cultură, realizind o cultură nouă, corespunzătoare epocii socialiste, care să innobileze spiritual întreaga națiune, să lumineze calea spre cele mai înalte culmi de progres și civilizație, spre societatea comunistă!

NICOLAE CEAUȘESCU

Țara mereu mai frumoasă

Am participat la un eveniment de seamă în viața noastră, a țării, cel de-al III-lea Congres al educației politice și culturii socialiste, a cărui desinare, cu adinci reverberații în conștiința noastră, vorbește elocvent despre profundul unanimitate al politicii partidului, despre funcționalitatea reală, cuprinzătoare, a sistemului de creație a poporului nostru și implicit cu oameni din cele mai diverse domenii, de la oamenii de știință, creatorii ai bunurilor materiale care, iubitori de artă, dau dimensiuni de masă activității cultural-educative pînă la cunoscute personalități ale științei și culturii românești, chemați să ne spunem opinia despre specificul, complexitatea, împlinirile și dificultățile muncii politice-educative și culturale-artistice, să găsim împreună cele mai bune soluții pentru valorificarea superioară a inteligenței și capacității de creație a poporului nostru și implicit cu munici noștri. O dată mai mult, Congresul a pus în evidență meritele istorice ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, eminent gînditor revoluționar, care a conceput mărețele înfăptuiri materiale în strînsă unitate cu izbînzile spiritului, deschizînd orizonturi noi, nelimitate, vocații constructive a talentaților făurari ai României de azi. Magistrala expunere rostită la deschiderea lucrărilor acestui înalt forum al culturii și artei se constituie într-un document de excepțională valoare teoretică și practică față de care îmi exprim toată adevărată.

Între realizările acestei epoci de înflorire fără precedent în istoria patriei, un loc de seamă îl ocupă învățămîntul, știința și cultura, a căror nodulose dezvoltare poartă profundă amprenta spiritului științific al tovarășului nostru, secretarului inginer Elena Ceaușescu, om politic și savant de largă recunoaștere internațională, contribuția sa inestimabilă la deschiderea spirituale și culturale către universalitatea bucurîndu-se de unanime aprecieri.

Județul Teleorman, din care am venit la acest forum, a beneficiat din plin de politica partidului de dezvoltare armonioasă a tuturor zonelor țării. Cunosce bine acest județ și, ca profesoară, mă simt foarte aproape sufletește de ge-

Ana Onesa-Elena
profesor, jud. Teleorman

Timp eroic

În această lună aniversară Bucureștiul a îmbrăcat haine de sărbătoare par-mă și mai strălucitoare ca oricînd și am bătut cu emoție într-o capitală înnoieră de bulevarduri, cu noile sale cartiere care fac din capitala patriei noastre un oras modern, minime și întregii noastre țări. Aici, în anii de lumnă ai unei epoci incandescente, făuritorii de bunuri materiale și spirituale s-au adunat pentru a treia oară în forumul de înaltă tinută, care este Congresul educației politice și culturii socialiste.

Aici înima mi-a bătut cu putere și lacrimi de recunoștină am simțit de obraz cînd, în sala Congresului, a pîsăit citorul României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Aici am avut o dată în plus, dovada grîii devotului fiu al poporului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, pentru destinele spirituale ale țării de la Carpați și Dunăre, în cuvîntele de mare rezonanță pentru sufletele noastre rostite în deschiderea Congresului.

Gîndul mi-a zburat la plaiurile coborînd din mit și baladă de unde vin eu, fiica Năsăudului, și unde mă dăinuie ecoul pasilor unor oameni ca Ion Pop Reteagan, Andrei Muresanu, George Cosbuc, Liviu Rebreanu sau Lucian Blaga. Astăzi, neobosit, noi mesteri Manole im-proscătează cu mîni agere și mîni dibace fata mereu tinără a unui lăudat și trecut și prezent se-ntrec în frumusețe în marsul triumfal spre viitor. La Bistrița vă vor întîmpina oameni ca pretutindeni și totuși alții, în haine de lucru luminindu-le nimbul de eroi ai unui timp eroic. Vă vor purta de mîni arătîndu-vă cu modestie toate cîte le-au făcut: și zona industrială, ca o biuterie ce cuprinde bratul orasului și barajul de la Colibita ce zăcăzîndu-se apele izvoarelor astentînd să urnească turbinele și bătrînul part străjuit de cel ce se simțea „suflet în sufletul neamului” și sufletul însuși al lor captivat pentru totdeauna de ascendența spre efuzia glorioasă a unui timp înalt, mănos.

Oameni ca pretutindeni și totuși alții, iar orîntre ei, mai încredători ca oricînd, mai hoștiții

Teodora Mureșanu
elevă, Bistrița-Năsăud

Spiritul limbii

Există o energie morală pe care se sprijină actul creației și acest fenomen trebuie evidențiat pentru a se conștientiza direcția autenticilor valorilor. Sensul actual al culturii noastre românești: „Cultura și limba poporului nostru s-au dezvoltat în strînsă legătură cu luptele pentru independență și progres economic-social, sint o creație a întregului nostru popor, în rîndurile căruia au activat oamenii înaintași. Doinele, baladele, poveștile ce înfățișează pe eroii care luptă pentru libertate și dreptate, spiritul de hărnice al poporului nostru reprezintă cel mai prețios tezaur cultural.”

Mai mult poate decit oricare alt gen literar, poezia e o fereastră prin care se vede sufletul neamului nostru, năzuințele sale spirituale. Vitalitatea remarcabilă a poeziei românești relevă virtuțile estetice și morale ale limbii noastre, resursele ei inepuizabile de lirism. Criza comunicării, deseori invocată în Occident și manifestată în triste experiențe ale dezagregării limbajului (asa-zisa „moarte termică a literaturii”, cum o numesc unii teoreticieni), nu are ecou în spațiul nostru cultural, bazat pe tradiția cultivării limbii, a energierii ei spirituale adinci. Există, am putea spune, un „patriotism lingvistic” în istoria literaturii române, atitudine manifestată cu relevanță în sfera creației lirice, unde melancolia „iubirii de limbă” apare cu frecvență simpatetică, exprimînd o stare de spirit fundamentală a poeziei noastre. Pentru creatorul român de poezie, graiul neamului a fost și este sinonim cu sufletul națiunii, certificîndu-și destinul istoric, revelatoare sint în acest sens cuvintele testamentare ale lui Ienăchiță Văcărescu: „Urmașilor mei Văcărești / las vouă moștenire / creșterea limbii românești / și-a patriei dnstrie”. Tara și limba sint cîntate deopotrivă în imnuri, ode, sonete, mesajul poeziei noastre exprimînd legătura inextricabilă dintre neamului și verbul său milenar, dintre locus și ethos în planul evoluției istorice. Într-una din prelucrările sale psalmice, cărturarul Dosoftei elogiaza virtuțile graiului: „Limbile să salte / cu cînce-nalte / să strînge-n tîrie / glas de bucurie”. Cîntul pentru limbă e un topos al literaturii noastre dintotdeauna, o temă care străbate tulburător istoria poeziei românești, prindîndu-și în timp coeziunea morală. Să ne amintim cunoscutele versuri scrise în 1855 de George Sion: „Mult e dulce și frumoasă / Limba ce vorbim / Alăz limbă armonioasă / Ca să nu găsim / Să-i înimă-n plăcere / Cînd o ascultăm / Și pe buze-duce miere / Cînd o cuvîntăm”. Cîteva decenii mai tîrziu, Mihail Eminescu vorbea de „limba ca un fagure de miere” pe care s-a clădit literatura română și care a dat marile ei capodopere. Fagur individual, fagur al poeziei, cuvîntului românesc de către poezii sint dovezi unei ideologii literare bazate pe sentimentul tradiției, al specificului etnic, ele divulgă o mentalitate arhetipală: „limba este întiul mare poem al unui popor” spune Lucian Blaga, relevant și important din punct de vedere ontologic. Trebuie subliniat faptul că există în evoluția românilor o legătură permanentă și dramatică între cursul istoriei și dezvoltarea limbii, aspect cu ecouri profunde în sfera lirismului autohton. Ideea coeziunii naționale prin limbă apare precum în creația lui Cosbuc: „Neam român / Cu ură mare / Vor căuta mereu dusmanii / Graiului român pierzare / Dar să piară e cu toții / Nu l-am dat și nici nepoții / Nu-l vor da”. E de văzut în aceste versuri mesajul politic venit dintr-o credință restauratoare pe plan social, pentru scriitorul român, că graiul, poezia, triumful limbii echivala cu un triumf al destinului etnic în universalitate. De aceea marii noștri creatori de literatură au fost și creatori de limbă, conștienți fiind de responsabilitatea istorică a menirii lor. Este concluzivă afirmația lui Grigore Alexandrescu din „Epistolă către Voltaire”: „Altfel e-n țara la noi: noi trebuie să formăm, să dăm un aer, un ton limbii în care lucrăm”. Această situație a dus la o specifică solidarizare a scriitorilor români cu graiul neamului, elogiul limbii devenind un leit-motiv în poezia noastră. Limba e simbolul activ și spiritual al poporului, cum sugerează versurile lui B. P. Hașdeu: „La minie, la iubire, / La suspin și chiuit / După chiar a noastră țire / Graiul nostru e crot” — atacul virulent al autorului se îndreaptă spre cei care „pocesc limba românească după mode străine, îmbrăcînd-o în haine de imprumut. Fără îndoială, acest „patriotism lingvistic”, definitiv pentru întreaga noastră istorie literară, explică în bună parte vitalitatea neîntreruptă a poeziei românești, „sănătatea” lirismului nostru în plină epocă a angoasei incommunicabilității. Modă occidentală a „dezgustului față de cuvînt” și a neantului semantic nu poate rodi pe terenul culturii noastre alimentare la izvorul tradiției. Îndrăgostii de limba natală „cu arome de fagur și pelin”, poezii autohtoni valorifică spiritul ei adinc, muzicalitatea și mișcările graiului. În flexiunile generatoare de lirism autentic în care pulsează sensibilitatea noastră orfică, ael „murmur de neam cîntăre”, cum spunea Blaga, iată cum sună inteletul îndemnat al lui Tudor Arghezi: „găit de sărbătoare al fir, să luăm aminte / că stîbul e o muntă de graiuri și cuvînte”. Potențialul liric al limbii noastre e valorificat în registre expresive moderne de creatorii tineri care vîd în graiul un izvor nesecat de poezie: „în cuvinte românești scriu / Simple și pline de magie / ca lerburiu Carnaților” — sună versurile emoționante ale lui Adrian Popescu. Iubirea de limbă a fost și este o stare absolută a literii noastre, imaginea poetică ale lui Nichita Stănescu ridică la puterea simbolului acest tulburător sentiment: „a vorbi despre limba română / este ca o duminică, Frumusețea lucrurilor concrete / nu poate fi. / În cazul nostru, / decit exprimată în limba română. / Pentru mine iarba se numește arbore. / Malul se numește mal, / iar norul se numește nor. / Ce patrie minunată este această limbă!”

Exemplele de mai sus configurează o trăsătură definitorie a literaturii noastre, coeziunea sa morală bazată pe respectul tradiției și pe vocația spirituală a cuvîntului românesc, elemente care instituie în regim artistic o adevărată pedagogie culturală.

Alexandru Horia

Un om, o epocă, o țară

Un OM, o EPOCĂ, o ȚARĂ — Sublimă simbioză românească, Izvor de vrede temerară Și pavăză în vatra strămoșească.

Un OM, o EPOCĂ, o ȚARĂ — Luceferi luminîndu-ne în zbor Iubirea pentru primăveră Și visele cuprinse-n tricolor.

Un OM, o EPOCĂ, o ȚARĂ — Încemăm tot ce urcăm veșnicie Și dreptul nostru pentru-nlăoară De-a fi stăpîni în românească glie.

Credința în partid

Există un partid născut din trupul țării Cu un destin istoric al ei și-al tuturor, Cutezător indemna porțile visării Și rampă de lansare la ceas de viitor.

Există un partid al cărui nume folnic Stă în ființa sacră a unui bar popor, În tot ce-i românesc și se rodește tainic, Precum sămînta-n brazdă și visele în zbor.

Există un partid ce urcă-n trup eroic Destinul națiunii drept propriul său destin Și măreția LUI, a OMULUI destinic Ce cîrmuiește țara spre rostul ei deplin.

Există un partid de românesc sublim În care ar speranțe de vis și rod teluric Ce-și au în noi sorginea și-n care ne primim Cu mugurii în floare și zborul mai plener.

Ion Smeu

Văzduh de pace

Din respirația florilor, Ne-am întocmit văzduh de pace, Valuri de mireme liniștitoare. Bună-dimineața sculptată Într-un ris de copil, albă sărbătoare! Ecou al unei fresce... a ceeași dragoste și totuși departe. Bună-dimineața!

O aură mi se așează Pe frunte, pe gene, pe șoapte, Cîntecul luminii în cetate. O aură ce dublează cuvîntul. Cuvîntul pace e cosmic. Căteflează pămîntul.

II

Ziuo te mîngie pe frunte. Îți simți fruntea auroletă. Anii se desfac deodată În mii și mii de urale. Ce poem trecut prin timp! E vremea spicilor de aur, Arbori își oferă coroana, păcii generale, pasărea își lasă ecoul aripilor în gînd. Ce poem trecut prin soare! Se bucură de Noi, se bucură de zare, Jurînd pe urma scris pe pămînt.

Valeria Deleanu

Țara de imm

lasă-mă să te cuprind cu gîndul cînd ninsorile tale cu o mină blîndă îmi mîngie tîmpla

sînt lîtul tău înflorit de iubire în oasele mele abește calcatul munților tăi răcoarea pădurilor tale o beau

graiul baladelor mi l-ai dat coborînd din prag de vremuri în liniștea înaltă a cîmpilor luminată de numele tău

un cîntec limpezit de izvoare e viața mea purtată de miera grîului tău

zilele mele sint o clipă din veșnicia ta

Daniel Constantinescu

sabin opreanu

Lacrimi de oțel inoxidabil

Lumea la picioarele mele. Plectoasă. Cu nuri nebuni. Catodixind să clipească din pleoapele-i grele. Făcându-mi cu ochiul sting. Săltându-se în virfuri. Coapse. Capse.

N-aș putea trăi fără fatalele nimburi de pe fețele tăcerii. În provincia de plus. Încăpătoare. Moale. Unificatoare. Nevrotică. Ca o piele de vitel bine întinsă între structurile rului.

La poalele muntelui silabind cu prieteni nopatici intruchupări generației post-moderniste. Mult iubite de unii. Mult hulite de alții. Dar eu făceam parte din generația războiului cu mine însumi. O luptă înegată totuși. Ca morile de vânt cătărate pe propriul sulfu propulsiv și energiile nucleare înspire alt tărâm mai încăpător decît veacul de plastic. La o adică tot lujer tot firicele de floare albastri din fastuoasele romane ale lacrimii. Însă lacrima-i de oțel inoxidabil. Niçi cu singurătatea mea de platină nu pot îndupleca critica voioasă.

Fluierături pe maluri. Înși în giuși lipindu-se orgolioși de baruri sentimentale. Ca să mai scoată un sunet colorat demult. Potrivindu-i un mi bemol mecanic. Învațat pe de rost în puzele dintre lacustre seminării. Dar examenele sufletului unde sunt?

Pleoapele filozofului

Ceea ce urmează nu e peste măsură de important. Vocea în schimbare a rului aleargă peste crestele înzăpezite cu uitare. M-aplec cu surisul pe buze și-mi prind la butonieră o înșingă de granit.

Înima mea se lovește de pereți ingrașoși ai toamnei. Atomii de straniu îmi reamintesc că nici un cîntec nu se lasă prea mult așteptat. Și toată floarea de tei demult s-a risipit într-o peșteră ce-o stăpînește desurt.

S-a făcut dimineață deodată peste culbul de cuc. Și omnește pe care-i uit dintodeauna pînă la ultima celulă silvele arhaice.

Din pleoapele filozofului se desprind particule de aur care blîndează cu melancolică lumină pînă și cel mai tainic tezaur —

Iedera aripa păstrăvului

Pentru iedera asta m-aș face frate cu steaua cea mai îndepărtată l Curtanii de la marginea imperiului ploii m-ar pune la zid și toate greseliile mărului partea mea de vină ar scoti-o. Ca să mă îmbăi cu amigătoare placente. Adiacente păsărilor. Socotite păsărele. Plante de seră. Dar eu strig peste ființele de negură și chirceala potocelorlor înșingerate de filiiții lilieciilor acoperă exotice parfumuri.

Cine te strigă din orbecăiala virgurilor? Cine desăvîrșește temelia suavei dreptăți? Cine împinzeste deluroasele sentimente cu smoolă și strîmbă cu pulpana lui zdrențuită cearcănul de izvor izbăvind aripa păstrăvului? Cine te strigă din scălimba ordine a semnelor de punctuație? Cu o labă de giscă și un creștet de fier? —

teatru

«Amadeus»

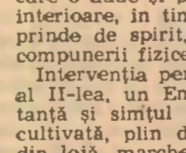
TEATRUL DE STAT — ORADEA

2. Spectacolul orădean, în regia lui Alexandru Darie, se desfășoară în jurul destinului tragic al marelui Mozart (din unghiul egoismului exacerbant, al demonismului unui Salieri despășit, pe jumătate nebun), evident în conflictul dintre creatorul de artă și spiritul obtuz al epocii care nu-l înțelege, lăsîndu-l să se stingă, împingîndu-l către iremediabilul sfîrșit. Întîlnire dintre geniu și putere, pe lîna personajului Amadeus, are cînd accentue groseli, cînd tragice.

Cristian Sofron (care a mai colaborat cu Darie la intruchuparea Jolly-Jocker-ului lui Tudor Popescu), compune rolul contradicțiilor lui Mozart, atent la complexitatea de nuanțe, pe care acesta le încumbă, înțelegînd că, pentru a-l evoca, după cum spune Diderot, „trebuie să-ți înmoi penita în circubeu”. Pe măsura climatului sufletesc tumultuos al personajului său, Sofron își filtrează concepția de joc, modelînd-o, simultan sau succesiv, prin colorile, cînd fierbinți, cînd foarte reci, ale excoșivității comportamentale a aceluia care a fost Amadeus. Dinamica plasticilor corporale, a ochilor (mari, expresivi) trec personalului prin abjecție și puritate, prin vulgaritate și stare înălțătoare. Amadeus-ul lui Sofron sîșie, scîpă, sare, nestînd locul lui o clipă, își arată spațiile, vorbește și se poartă în răsăp cu

rigorile conventionalismului social, impuse de curte. Veselia lui, exuberanța lui exoesivă au oeva la fel de maladiu ca și căderea lui în suferință. Trăind în material, în lumea plăsmurilor proprii, pasiunile lui iscă dintr-o scintile și se sting la fel de repede, invăluite în nelipsita melancolie. Cînd distant și batjocoritor, cînd clovnul unui care umilește, Amadeus este față de Salieri rezervat, dar nu prevăzător. Geniile nu au simțul prezilienții pentru că nu au simțul realității, pentru că plutesc în irațional. Vrînd să-și arate recunoștința față de Salieri, minile lui Amadeus se înalță pentru a-l cuprînde în brațe. Dar oeva, din noaptea albă a subconștientului, îi semnalează pericolul. Îndoiala lui devine premoniție, dar nu certitudine. Bucuria se sterge înocet de pe chip. În timp ce minile, înghete în aer, își topec cu lentoare entuziasmul. Prin acumulări de motive, pajață ridicolă, cu glas pitigăit, se strunește și omul de nimic devine zburătorul atins de aripa geniului. Muzica îl face divin, suferința îl face dramatic. Prelungirea suferinței — sub imperiul fantasmelor morții — îl transformă în erou de tragedie. În atmosfera crepusculară a sfîrșitului,

muzică

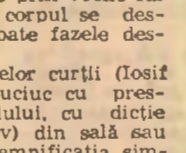

Lucrări dedicate păcii

În orice cultură, creația programatică alcătuiește un capitol important. Din acest punct de vedere, este firesc ca, în constituția oricărui artist, preocupările legate de ființa societății în care trăiește, în care creează să ocupe un loc de maximă importanță datorită faptului că artistul face parte dintre cei mai sensibili „senzori” ai epocii. În creația sa reflectîndu-se pe de-a-neregul preocupările celor pentru care scrie, a celor cărora le este dedicată arta sa. Astfel, în această epocă de răscurire a destinului umanității, creatorii de prestigiu, compozitorii aparținînd tuturor generațiilor s-au aplecat cu responsabilitate asupra unor probleme de importanță vitală pentru umanitate, probleme de a căror rezolvare fericită depinde viitorul omenirii. Și, așa cum diverse sînt răspunsurile care se dau acestor probleme, diverse sînt și soluțiile artistice pe care le oferă creațiile de valoare din peisajul compozitic românesc contemporan. Trăsătura lor de unire, peste care nu se poate trece des, repetat, soluțiile creatoare sînt variate, o constituie îndemnul la rațiune adresat oamenilor.

Simfon. „Pax mundi” de Theodor Drăgulescu se înscrie în categoria aelor lucrări alcătuint un posibil „scenariu al grozei”. Cu alte cuvinte, programatismul, evident, este de factură narativă, Theodor Drăgulescu imaginîndu-și sonor ce s-ar întâmpla dacă nesăbuita unora ar face să fie

teatru

Lucrări dedicate păcii

surdul. Nu ne propunem aici să insistăm asupra datelor compozitice ale partiturii; subliniind însă mesajul acestuia, vom spune că avem de a face cu o lucrare deosebită care se înscrie oarecum pe traiectoria unor creații ca de pildă cea a „Ucenicului vrăjitor” — și mai gîndesc în primul rînd la „Simfonia simfonice” cu același nume, compus de Paul Dukas — fapt care este tradițională ca mod de punere (și rezolvare) a problemei.

Un alt tip de programatism, inspirat însă din aceeași preocupări de intensă conștiință cetățenească, ne propune tîrîna compozitoare Maia Ciobanu în lucrarea simfonică „Pămîntul trebuie să trăiască”. Programatismul nu mai este aici de factură narativă. El este recuzat în așa impresiionistă, sintetică, generativă fiind condensat într-o „rezultantă” a impresiilor compozitoare și meditează asupra acestei teme atât de actuale. Și aici, colorile sînt contrastante, celor ale unor realități investite cu valențe de divizatîndu-și-se cele ale unor trasee ale viitorului surdule la care poate conduce nesăbuita. Lucrarea, de dimensiuni mici, este extrem de concisă în ceea ce privește exploatarea subiectului. Spre deosebire de partitura lui Theodor Drăgulescu, Maia Ciobanu exprimă numai atitudinile posibile în fața acestei probleme de opțiune pentru viitor. Ceea ce personalizează distinct lucrarea este sentimentul de regret (din nou, nu facem nici aici analiza datelor compozitice ale lucrării), regretul că omenirea a ajuns să-și pună asemenea probleme, regretul că, în loc să se preocupe de desfășurarea „pelen” de sarcini și încredințată încă mult prea prezente pe Terra, omul se gîndește mereu la pericolul pe care îl reprezintă războiul, acest flagel împotriva căruia se ridică popoarele.

Nicoleta Gherghel

Memorii și memorie

platon pardău

pan și Midorovici nu-l convinsese, hotărîse deplasarea în treia fată locului.

— Fața locului va fi umflată, îl atrăsese atenția Solpan.

Așa și era. Jeep-ul, oprit în drum, stîrniea colb și interes în gloata de copii. Era o lume pașnic-gălăgioasă care auzise repede încălzirea de iarnă în căutarea contactului direct cu gîla. Cine ar fi zis că aici, în satul acesta dintre dealuri, cum scria în gazeta Turta de agramă, se dăduse cea mai mare bătaie pentru colectivizare. Răgușiseră pînă și cîinii, nu numai echipa umbind din casă în casă cu munca de lămurire. La începutul aceluiaș aprilie în sala mare a cîmîinului cultural, asistase la adunarea triumfală care finaliza un fel de proces al pierderii glasului. Pe cit de zadarnic încerca Vlad de la raion să se facă auzit, pe aște de zadarnice erau eforturile multîmii de a-și regăsi glasul. Inusul Camilar, trimis de la București să țină una dintre fulminantele lui cuvîntări, se trezise cu limba paralizată. Abia de îngăimase cîteva cuvinte despre mîndria de fosti răzeși ai lui Ștefan cel Mare și faptul că, de cînd era ea, țara se sprijinea pe țărani. La întrecerea la bir, așteptînd ultimul nîcîl al serii, pe care se aduna atenția, ca o mișcă, îl mărturisise lui Ion Petra că nu înțelege cum de a răgușit dintr-odată și lăudase virtuțile unui ceai care reda vocea. Ion Petra se aflase la mare încurcatură. Camilar fiind întodeauna greș de înțeles (gîlmea? era un fel de a-și exprima nemulțumirea pentru deficiența organizatorică?). Intervenția tractoristului beat, dar solemn, îl salvase. Se apropiase plînd de masa lor.

— Ce dorești, măi Pius? îl întrebuse pe Camilar, atras probabil de paratrăznitul basculii fiamand al esutului vorbitor.

— De unde apăruse acest fost gardian? Sau, mai precis, conform uzanțelor, de ce nu-l fusese semnalat înainte de episodul cu scrisorile? Dacă el scrisese și înainte de deplasarea oficială?

— N-am scris, îl liniști omul. Asta mi-a venit dintr-odată.

— Dintr-odată, făcu semnificativ Solpan.

— Da, dintr-odată, apăsă omul de pe prispă. După care, cu bunăvoință, dădu explicații printre scuipăți: tuberculoza îl rodea, picioarele se abătiseră, copilul plecase rău pe unde. Nimic mai trist decît să fi fost țaran uitat la tine în sat.

— Deosebirea este că eu sînt pe jumătate străin. După o lipsă de cincisprezece ani, lumea te uită. Dar eu n-am uitat-o, fir-ar să fie de lume.

— Schimbară privit complice: toți trei. Midorovici tuma; Solpan se așeză pe prispă lîngă om; nici unul nu-l întrebă cum se numește, care-l situația lui familială, starea materială. Aerul se îndesă de albastru; dealurile vălului sunetele, noaptea plutea pe alături, aproape deodată, omul întrebă:

— Ce vrei de la mine?

— I se ceruseră scuze!

— Și?

— Nu-l scăpa din ochi pe Solpan.

— De unde te cunoșc? De unde te cunoșc? Ion Petra auzea cum crește larba. Pozeau mușurii pe crengi. Olanee se miscau pe acoperșii școlii medii, fostă liceu sâtesc. Mugli o vacă. Porcul cel țărnat se opintu asupra gardului de nulele. Reveni femeia, cu o cană de apă și trei ucele, lelăsă pe marginea prispel.

Tot alt de pe neașteptate, începu a vorbi despre Ulea. îl cunoșcuse la închisoare, îl păzise. Asistase la punerea lui în libertate. Ulea fusese reabilitat!

Dispară în casă cu același mers pe aer cum venise.

— Era un colonel din vechea armată, se pre-găti să dea amănunte omul de pe prispă. Lu-a turnat și-a stat ceva vreme. Voia să scrie.

— De aici țî-a venit ideea, zise Solpan.

— Ion Petra îl aruncă o privire uciogătoare. Solpan nu se lasă impresionat.

— Dă-i drumul. Dumnezeu mi te-a scos în cale.

— Dar abia peste cîteva zile începură a țesi amănuntele. Între timp, Ion Petra avu alte confidențe cu Panait. Susținu că individul nu prezintă nici un pericol. Din moment ce nu cerea nimic în plus, fusese gardian.

— Cu atît mai mult, zicea Panait. Trebuie să vrea ceva. Îți dai seama ce știe omul acesta? Ce? Cî?

Astfel îl pătrunse îndoiala. Informațiile fostului gardian trebuiau obținute înainte ca să fie credibile. Ion Petra alesse o noapte în care să cadă în sat. Șoferul nu se arătă prea entuziasmat... Totuși, își făcură apariția pe o vreme de senin și lună. Omul părea să-l aștepte. Stătu la masă, cu un pahar de molan de anul trecut. Însă nu aveau să discute în noaptea aceea; împins de negre presimțiri, Ion Petra robită viorat lăsa în înșingă. Disparuse. Trebuia să străbată un sat orb și beat. Îl găsi într-o casă de margine. Ocupanții, o duzină de țărani, îl primiră ca și cum ar fi fost muț.

Continua să fie uscat și sfîchios timpul. Vînt de răășit. Zău! Ion Petra plin de știri despre pregătirea campaniei de primăvară... Peste o săptămîină, campania refăcu traseul către omul care trimitea lumii scrisori și telegrame. Era prea tîrziu. Găsi un cadavru greu de recunoscut.

— Hemoptizii repetate, spuse un medic tînăr, evident temporar în comună. Domnul redactor șef vrea să se odihnească la dispensar?

— Oclind între a rămîne pentru înmormîntare și a părăsi imediat locul a ceea ce părea o tragedie comică, Ion Petra petrecu o jumătate de noapte la dispensar. Tînărul doctor, al cărui nume era Szilagy, avea un cîine lup și lujă de prune. Lupul îl salvase de la un atac banditesc, rupind, după semnele rămase, o be-regată (neidentificată), iar juica îl salva de la trecerea timpului. Din cînd în cînd, se uita în oglînda și-și spunea:

— N-am căpătat culoarea caracteristică. N-o am!

— Abia, după cîteva confesiuni, din care se deducea că doctorul Szilagy era aici din cauza unui amor cu ochi viorii, Ion Petra ajunse la un început de sfîrșit. Murlundul încredințase (ca-n romane) un manuscris doctorului.

— Vă interesează?

— Un maculatur, grafic în creion chimic. Lectura cerea serioasă bunăvoință față de ortografie, ortopee și, în general, limba română. Conținutul: discuții de noapte cu deținutul Ulea.

— Ion Petra recurse la o reconstituire, conform normelor în vigoare.

— Colonelul se crede mare viteaz. El singur le-ar fi venit de hac nemților. Tovarășul comandant are dreptate că nu trebuie să mă iau după ei. Nu-mi interzice nimeni să-i ascult. Unul care declară că, din cauza lui, s-a terminat mai repede războiul. Și un altul care s-a terminat mai repede războiul. Îl las să-și ciripească povestea, că nu face rău la nimeni. Noaptea-l lungă, vremea-i rea. Colonelul, cum îl zice toată lumea pe aici, e vreun burjuj ca

se ivi o complicație nebanută. Trebuiau depuse la Panait?

— Nu!

— Nu.

— Cum propuneți, se lăsă Ion Petra în voia amicilor.

Panait avu finalul: Nu se va mai trimite nîc o telegramă nîc unui om de stat din nici o parte a globului pămîntesc, din moment ce emitenții a decedat.

— Aferim, îl concedie Panait, cu sentimentul datoriei împlinite.

— Și dăuă?

— Ești mare.

— Nu l-am omorît eu, ținu să precizeze Ion Petra. A murit de moarte bună.

Totuși maculaturul gardianului era mai puțin confortabil de păstrat. Casa de fier? Acasă, în casă?

— Marla, dumneață știi să păstrezi o taină? Femeia de serviciu avea sinceritatea țărnicilor solemne de Putna.

— Nu, domnu!

Asta nu însemna abdicarea de la consemnul casei: nici o hirtie nu părăsește apartamentul; nimic nu se rupe, nu se motolește; totul se are. Dar acum era vorba de exprimarea unui punct de vedere... Midorovici opină pentru depunerea la Arhivele Statului.

Dar la Arhivele Statului nu se primeau, la ora aceea, maculatură scrisă cu creion chimic.

Trebuie să ne înțelegem. Și așa cad hirtioșele pe noi, se plîne Dimitriu, apoi tuși în telefon ca să argumenteze grosimea prafului în care-și duceau ei activitatea. Într-o discuție particulară, însă, mărturisă: Dacă am da drumul, toată lumea s-ar năpusti asupra noastră cu „Memento” și „Documente”. Vi-l primim nu mai dacă țineți neapărat să facem o excepție pentru dumneavoastră.

La urma urmel putea fi una dintre numeroasele trimiteri ale cititorilor. Un fost gardian care vrea să aducă la cunoștința posterității faptele eroice ale fostului colonel Ulea.

— Da, dar... Se dă publicității și, după aceea, rudefe defunctului sar pe tine. Ia spune, mataluță, cît ai câștigat? Ia fă bine, mataluță, și împarte mostenitorilor. Ca în cazul lui Pohrib Pohribescu, cel care era mic de statură și după moartea-i grabnică, rudefe amar se bătură pe tot ce avea omul în băfătură.

Solpan îl descoperise pe Pohrib; Ion Petra evusese curajul să aprobe publicarea întîiului articol despre un muzeu țărănesc din sat și de nimeni aprobat. Exact, același Ion Petra care nu știa cum să pună la păstrare maculaturul fostului gardian. Se mai analiză cîteva posibilități.

Testamentul lui Einstein îngropat într-o sferă de oțel inoxidabil.

— Totuși, de ce pretindea că te cunoaște? arunță Midorovici.

Solpan rise:

— Acelasi contingent.

Nu se vorbise de atîtea ori despre casete îngropate în ziduri (aur, la Cluj, proprietarul ceru-nisă, la Auschwitz), parchete cu trape, grînzi scobite, locuri de pantof false, mesaje pe leasta razei, cărți create, mascare perfecte, înstrăburii în acrostih, codificări extreme și esențiale: „Dacă nu plecați urgent, nici de veți intra în pămînt ca soarecii, nici de veți înalța în văzduh ca păsările, săgetile noastre tot vă vor găsi...”

— Cum îl chema? Darțul al lui Istaspe? A pătit-o și el. Au mai pătit-o și alții.

— Solpan, tu ar trebui să scrii reportajul despre creșcăria de porcină pentru bacon-meat, nu să te lași pe seama corespondentului voluntar, amenințînd redactorul șef, constient de totala lui lipsă de umor.

— Să trăii, am înțeles Servim partenerii noștri!

— Ion Petra recurse la o reconstituire, conform normelor în vigoare.

— Colonelul se crede mare viteaz. El singur le-ar fi venit de hac nemților. Tovarășul comandant are dreptate că nu trebuie să mă iau după ei. Nu-mi interzice nimeni să-i ascult. Unul care declară că, din cauza lui, s-a terminat mai repede războiul. Și un altul care s-a terminat mai repede războiul. Îl las să-și ciripească povestea, că nu face rău la nimeni. Noaptea-l lungă, vremea-i rea. Colonelul, cum îl zice toată lumea pe aici, e vreun burjuj ca

— Ion Petra recurse la o reconstituire, conform normelor în vigoare.

— Colonelul se crede mare viteaz. El singur le-ar fi venit de hac nemților. Tovarășul comandant are dreptate că nu trebuie să mă iau după ei. Nu-mi interzice nimeni să-i ascult. Unul care declară că, din cauza lui, s-a terminat mai repede războiul. Și un altul care s-a terminat mai repede războiul. Îl las să-și ciripească povestea, că nu face rău la nimeni. Noaptea-l lungă, vremea-i rea. Colonelul, cum îl zice toată lumea pe aici, e vreun burjuj ca

— Ion Petra recurse la o reconstituire, conform normelor în vigoare.

— Colonelul se crede mare viteaz. El singur le-ar fi venit de hac nemților. Tovarășul comandant are dreptate că nu trebuie să mă iau după ei. Nu-mi interzice nimeni să-i ascult. Unul care declară că, din cauza lui, s-a terminat mai repede războiul. Și un altul care s-a terminat mai repede războiul. Îl las să-și ciripească povestea, că nu face rău la nimeni. Noaptea-l lungă, vremea-i rea. Colonelul, cum îl zice toată lumea pe aici, e vreun burjuj ca

— Ion Petra recurse la o reconstituire, conform normelor în vigoare.

— Colonelul se crede mare viteaz. El singur le-ar fi venit de hac nemților. Tovarășul comandant are dreptate că nu trebuie să mă iau după ei. Nu-mi interzice nimeni să-i ascult. Unul care declară că, din cauza lui, s-a terminat mai repede războiul. Și un altul care s-a terminat mai repede războiul. Îl las să-și ciripească povestea, că nu face rău la nimeni. Noaptea-l lungă, vremea-i rea. Colonelul, cum îl zice toată lumea pe aici, e vreun burjuj ca

— Ion Petra recurse la o reconstituire, conform normelor în vigoare.

— Colonelul se crede mare viteaz. El singur le-ar fi venit de hac nemților. Tovarășul comandant are dreptate că nu trebuie să mă iau după ei. Nu-mi interzice nimeni să-i ascult. Unul care declară că, din cauza lui, s-a terminat mai repede războiul. Și un altul care s-a terminat mai repede războiul. Îl las să-și ciripească povestea, că nu face rău la nimeni. Noaptea-l lungă, vremea-i rea. Colonelul, cum îl zice toată lumea pe aici, e vreun burjuj ca

— Ion Petra recurse la o reconstituire, conform normelor în vigoare.

— Colonelul se crede mare viteaz. El singur le-ar fi venit de hac nemților. Tovarășul comandant are dreptate că nu trebuie să mă iau după ei. Nu-mi interzice nimeni să-i ascult. Unul care declară că, din cauza lui, s-a terminat mai repede războiul. Și un altul care s-a terminat mai repede războiul. Îl las să-și ciripească povestea, că nu face rău la nimeni. Noaptea-l lungă, vremea-i rea. Colonelul, cum îl zice toată lumea pe aici, e vreun burjuj ca

— Ion Petra recurse la o reconstituire, conform normelor în vigoare.

— Colonelul se crede mare viteaz. El singur le-ar fi venit de hac nemților. Tovarășul comandant are dreptate că nu trebuie să mă iau după ei. Nu-mi interzice nimeni să-i ascult. Unul care declară că, din cauza lui, s-a terminat mai repede războiul. Și un altul care s-a terminat mai repede războiul. Îl las să-și ciripească povestea, că nu face rău la nimeni. Noaptea-l lungă, vremea-i rea. Colonelul, cum îl zice toată lumea pe aici, e vreun burjuj ca

— Ion Petra recurse la o reconstituire, conform normelor în vigoare.

— Colonelul se crede mare viteaz. El singur le-ar fi venit de hac nemților. Tovarășul comandant are dreptate că nu trebuie să mă iau după ei. Nu-mi interzice nimeni să-i ascult. Unul care declară că, din cauza lui, s-a terminat mai repede războiul. Și un altul care s-a terminat mai repede războiul. Îl las să-și ciripească povestea, că nu face rău la nimeni. Noaptea-l lungă, vremea-i rea. Colonelul, cum îl zice toată lumea pe aici, e vreun burjuj ca

— Ion Petra recurse la o reconstituire, conform normelor în vigoare.

— Colonelul se crede mare viteaz. El singur le-ar fi venit de hac nemților. Tovarășul comandant are dreptate că nu trebuie să mă iau după ei. Nu-mi interzice nimeni să-i ascult. Unul care declară că, din cauza lui, s-a terminat mai repede războiul. Și un altul care s-a terminat mai repede războiul. Îl las să-și ciripească povestea, că nu face rău la nimeni. Noaptea-l lungă, vremea-i rea. Colonelul, cum îl zice toată lumea pe aici, e vreun burjuj ca

— Ion Petra recurse la o reconstituire, conform normelor în vigoare.

— Colonelul se crede mare viteaz. El singur le-ar fi venit de hac nemților. Tovarășul comandant are dreptate că nu trebuie să mă iau după ei. Nu-mi interzice nimeni să-i ascult. Unul care declară că, din cauza lui, s-a terminat mai repede războiul. Și un altul care s-a terminat mai repede războiul. Îl las să-și ciripească povestea, că nu face rău la nimeni. Noaptea-l lungă, vremea-i rea. Colonelul, cum îl zice toată lumea pe aici, e vreun burjuj ca

— Ion Petra recurse la o reconstituire, conform normelor în vigoare.

— Colonelul se crede mare viteaz. El singur le-ar fi venit de hac nemților. Tovarășul comandant are dreptate că nu trebuie să mă iau după ei. Nu-mi interzice nimeni să-i ascult. Unul care declară că, din cauza lui, s-a terminat mai repede războiul. Și un altul care s-a terminat mai repede războiul. Îl las să-și ciripească povestea, că nu face rău la nimeni. Noaptea-l lungă, vremea-i rea. Colonelul, cum îl zice toată lumea pe aici, e vreun burjuj ca

— Ion Petra recurse la o reconstituire, conform normelor în vigoare.

— Colonelul se crede mare viteaz. El singur le-ar fi venit de hac nemților. Tovarășul comandant are dreptate că nu trebuie să mă iau după ei. Nu-mi interzice nimeni să-i ascult. Unul care declară că, din cauza lui, s-a terminat mai repede războiul. Și un altul care s-a terminat mai repede războiul. Îl las să-și ciripească povestea, că nu face rău la nimeni. Noaptea-l lungă, vremea-i rea. Colonelul, cum îl zice toată lumea pe aici, e vreun burjuj ca

— Ion Petra recurse la o reconstituire, conform normelor în vigoare.

— Colonelul se crede mare viteaz. El singur le-ar fi venit de hac nemților. Tovarășul comandant are dreptate că nu trebuie să mă iau după ei. Nu-mi interzice nimeni să-i ascult. Unul care declară că, din cauza lui, s-a terminat mai repede războiul. Și un altul care s-a terminat mai repede războiul. Îl las să-și ciripească povestea, că nu face rău la nimeni. Noaptea-l lungă, vremea-i rea. Colonelul, cum îl zice toată lumea pe aici, e vreun burjuj ca

— Ion Petra recurse la o reconstituire, conform normelor în vigoare.

— Colonelul se crede mare viteaz. El singur le-ar fi venit de hac nemților. Tovarășul comandant are dreptate că nu trebuie să mă iau după ei. Nu-mi interzice nimeni să-i ascult. Unul care declară că, din cauza lui, s-a terminat mai repede războiul. Și un altul care s-a terminat mai repede războiul. Îl las să-și ciripească povestea, că nu face rău la nimeni. Noaptea-l lungă, vremea-i rea. Colonelul, cum îl zice toată lumea pe aici, e vreun burjuj ca

— Ion Petra recurse la o reconstituire, conform normelor în vigoare.

— Colonelul se crede mare viteaz. El singur le-ar fi venit de hac nemților. Tovarășul comandant are dreptate că nu trebuie să mă iau după ei. Nu-mi interzice nimeni să-i ascult. Unul care declară că, din cauza lui, s-a terminat mai repede războiul. Și un altul care s-a terminat mai repede războiul. Îl las să-și ciripească povestea, că nu face rău la nimeni. Noaptea-l lungă, vremea-i rea. Colonelul, cum îl zice toată lumea pe aici, e vreun burjuj ca

— Ion Petra recurse la o reconstituire, conform normelor în vigoare.

— Colonelul se crede mare viteaz. El singur le-ar fi venit de hac nemților. Tovarășul comandant are dreptate că nu trebuie să mă iau după ei. Nu-mi interzice nimeni să-i ascult. Unul care declară că, din cauza lui, s-a terminat mai repede războiul. Și un altul care s-a terminat mai repede războiul. Îl las să-și ciripească povestea, că nu face rău la nimeni. Noaptea-l lungă, vremea-i rea. Colonelul, cum îl zice toată lumea pe aici, e vreun burjuj ca

— Ion Petra recurse la o reconstituire, conform normelor în vigoare.

— Colonelul se crede mare viteaz. El singur le-ar fi venit de hac nemților. Tovarășul comandant are dreptate că nu trebuie să mă iau după ei. Nu-mi interzice nimeni să-i ascult. Unul care declară că, din cauza lui, s-a terminat mai repede războiul. Și un altul care s-a terminat mai repede războiul. Îl las să-și ciripească povestea, că nu face rău la nimeni. Noaptea-l lungă, vremea-i rea. Colonelul, cum îl zice toată lumea pe aici, e vreun burjuj ca

— Ion Petra recurse la o reconstituire, conform normelor în vigoare.

— Colonelul se crede mare viteaz. El singur le-ar fi venit de hac nemților. Tovarășul comandant are dreptate că nu trebuie să mă iau după ei. Nu-mi interzice nimeni să-i ascult. Unul care declară că, din cauza lui, s-a terminat mai repede războiul. Și un altul care s-a terminat mai repede războiul. Îl las să-și ciripească povestea, că nu face rău la nimeni. Noaptea-l lungă, vremea-i rea. Colonelul, cum îl zice toată lumea pe aici, e vreun burjuj ca

— Ion Petra recurse la o reconstituire, conform normelor în vigoare.

— Colonelul se crede mare viteaz. El singur le-ar fi venit de hac nemților. Tovarășul comandant are dreptate că nu trebuie să mă iau după ei. Nu-mi interzice nimeni să-i ascult. Unul care declară că, din cauza lui, s-a terminat mai repede războiul. Și un altul care s-a terminat mai repede războiul. Îl las să-și ciripească povestea, că nu face rău la nimeni. Noaptea-l lungă, vremea-i rea. Colonelul, cum îl zice toată lumea pe aici, e vreun burjuj ca

— Ion Petra recurse la o reconstituire, conform normelor în vigoare.

— Colonelul se crede mare viteaz. El singur le-ar fi venit de hac nemților. Tovarășul comandant are dreptate că nu trebuie să mă iau după ei. Nu-mi interzice nimeni să-i ascult. Unul care declară că, din cauza lui, s-a terminat mai repede războiul. Și un altul care s-a terminat mai repede războiul. Îl las să-și ciripească povestea, că nu face rău la nimeni. Noaptea-l lungă, vremea-i rea. Colonelul, cum îl zice toată lumea pe aici, e vreun burjuj ca

— Ion Petra recurse la o reconstituire, conform normelor în vigoare.

— Colonelul se crede mare viteaz. El singur le-ar fi venit de hac nemților. Tovarășul comandant are dreptate că nu trebuie să mă iau după ei. Nu-mi interzice nimeni să-i ascult. Unul care declară că, din cauza lui, s-a terminat mai repede războiul. Și un altul care s-a terminat mai repede războiul. Îl las să-și ciripească povestea, că nu face rău la nimeni. Noaptea-l lungă, vremea-i rea. Colonelul, cum îl zice toată lumea pe aici, e vreun burjuj ca

— Ion Petra recurse la o reconstituire, conform normelor în vigoare.

— Colonelul se crede mare viteaz. El singur le-ar fi venit de hac nemților. Tovarășul comandant are dreptate că nu trebuie să mă iau după ei. Nu-mi interzice nimeni să-i ascult. Unul care declară că, din cauza lui, s-a terminat mai repede războiul. Și un altul care s-a terminat mai repede războiul. Îl las să-și ciripească povestea, că nu face rău la nimeni. Noaptea-l lungă, vremea-i rea. Colonelul, cum îl zice toată lumea pe aici, e vreun burjuj ca

— Ion Petra recurse la o reconstituire, conform normelor în vigoare.

— Colonelul se crede mare viteaz. El singur le-ar fi venit de hac nemților. Tovarășul comandant are dreptate că nu trebuie să mă iau după ei. Nu-mi interzice nimeni să-i ascult. Unul care declară că, din cauza lui, s-a terminat mai repede războiul. Și un altul care s-a terminat mai repede războiul. Îl las să-și ciripească povestea, că nu face rău la nimeni. Noaptea-l lungă, vremea-i rea. Colonelul, cum îl zice toată lumea pe aici, e vreun burjuj ca

— Ion Petra recurse la o reconstituire, conform normelor în vigoare.

— Colonelul se crede mare viteaz. El singur le-ar fi venit de hac nemților. Tovarășul comandant are dreptate că nu trebuie să mă iau după ei. Nu-mi interzice nimeni să-i ascult. Unul care declară că, din cauza lui, s-a terminat mai repede războiul. Și un altul care s-a terminat mai repede războiul. Îl las să-și ciripească povestea, că nu face rău la nimeni. Noaptea-l lungă, vremea-i rea. Colonelul, cum îl zice toată lumea pe aici, e vreun burjuj ca

— Ion Petra recurse la o reconstituire, conform normelor în vigoare.

— Colonelul se crede mare viteaz. El singur le-ar fi venit de hac nemților.

Ion Petra nu voia să mai discute de tema se-
dintei întinse. Ideea lui fixă: manuscrisul fo-
tului gardian, desore Ulea, trebuia pus la adă-
post. Solpan se răzună:
— Din acest punct de vedere, omul continuă
să fie într-o lungă preistorie. Rimează în pă-
mint și ascunde. Rimează în pămint și ascun-
de. Rimează în pămint și ascunde. Ca pe vremea
tezarului de la Pietroasa.
— Care nici n-ar fi dacă nu l-ar fi ascuns,
mon vieux, sotti Mitorovici.
O luară de lângă parc, ocolindu-l prin soate.
De aici nu se vedea ce scrie pe soclul bustului
lui Ciprian Porumbescu. Doar limbi și note. Solpan
oftă.
— Marel meu defect e că nu știu citi no-
tele muzicale.
— Apoi, ca o tresărire:
— Să transcriem povestea în alt limbaj. Pe
note muzicale, de exemplu.
— Tot Mitorovici se dovede în posesia harului
divin:
— Cînd vrei să nu ti se răsească ceva, îl as-
cunzi în mine...
— Din zură în gură, se uită la el neîncreză-
tor Solpan.
— Din zură în gură.
— Ion Petra simtea cum o necunoscută emo-
ție, ceva semănând cu băutura cea tare ustată
la doctorul Szalay, îl infierbăntă pieptul,
ploacă de vasele coronare venează. Într-o
scobitură a oselor, coboară, curge, merge la
vale de cărarea muschilor, pe botca venelor,
dină-n virful degetelor. Îl părăsi fără să se spună
un singur cuvînt.
Începu din seara aceea. Întîi cu o lectură glo-
bală, în gura mare.
— Oricum, se vede că-l trăit, comenta Lia
din cînd în cînd, dar cu interes. Mai aduse ca-
fea. Maică-sa dormea fluterind de nări. Motanul
se lăsa pe masă. Îl prinse ora unsoreze-
ce, cântă pește. Într-o noapte, dăru, ajunseră în
pat, nedorind să-și vorbească și trăind una
dintre putinele clipe în care nu se certau. De
sînd, gîndea fiecare altfel.
— Lia: Nu trăiești el, nu mă lasă nici de mine
să trăiesc. Terorizează de toată lumea cu acest
Ulea al lui.
— Ion Petra: Iar n-a înțeles nimic. Totul e zar-
darnic. De fapt nimeni nu comunică cu ni-
meni. Condamnat la sinuzitate.
— În camera de alături, soacra visa o turmă de
bivolți. Dădău s-o ia în coarne, cînd să fie
cătă-rata, trecu de înaintea lui, și ajunseră
na veneau sincoate. Pericol de criză cardiacă.
Nu au loc.
— Lia: N-ăr fi exclus ca, din cauza acestui
Ulea, să înnebunească. Avea dreptate negușo-
rul care-l refuza pe Balza față bani, alte pro-
misii), spunîndu-i: Domnule, dumneata nu ai
altă avere decît cauci. Garantezi cu creierul.
Dacă înnebunești, mi-am pierdut banii. Are
slujbă, are leafă, dar...
— Ion Petra: Sînt și femei care se sacrifică.
Shakespeare a fost la odărnă. Asta a vrut
să demonstreze bătrînului... Probabil e un
cîr mod de a rezista.
— Lia: Bărbatul vecinei se vrea campion la
alergări. Fuge bine crapă. Crapă. Acum, ea
imprumută de lei, de colo. Asta-l cînd te mă-
rită cu unul care se vrea campion. El vor-
teul sau nimic. Nu-i sigur că obțin totul, dar
e sigur că te îți rămîne nimic negru. Noroc
că n-avem voi.

Adormiră fără să-și dea seama cînd.
— Lia: Adormiră fără să-și dea seama cînd
să se termine și să se termine și să se termine
și Solpan visă în ploaie și arătînd spre
ferestră. Îl trebuia oarecînd timp să priceapă
că explica în ce constă metoda de a afla ade-
vărul despre situația înșămîntărilor. Ridică
ceolul, ceru să i se dea legătura cu prima-
rul din Mosloveni, cărălia îl spusese că, după
primărie, stă un tractor nereparat. Să-l urmărea
cu atenția încoadată. Prin ferestră se vedea
tractorul cu pricina, un „Utos” roșu. Primea-
rul încerca să-l pornească, fără a reuși. Ve-
deti? zicea Solpan. Am avut dreptate? E de-
fect sau nu-i defect? Sala aplaudă. Apărui
un critic combativ, lăudător și arătînd spre
ferestră. Din cînd în cînd o mai nimeriți și voi.
Cînd să-și tragă mîna din mîna lui Panait, își
dădu seama că încă avea la el scrisoarea su-
plicanțului care nu trebuia să ajungă la Pe-
tră. Lume multă împrejur ca la orice se-
dintă cu inspector de la escadon superior. O-
glinzi dreptunghiulare cu rame plîșne-bron-
zuri săcili. Trecu, pe virful, Curchianu, di-
rektorul sălii de spectacole. Bagă-mi-o direct
în buzunar, îl sotti Panait, împingînd către el
pieptul, bombindu-se caraghios. Pîlcu era
de mare, iar buzunarul mic. Trebuia cău-
tă altă soluție, se sperie, uitîndu-se înapoi.
Exclus să nu mă vadă cineva! Exclus să nu
ajungă la urechile suplicanțului... Căuta, trans-
pirînd...
— Lia visă: Treceau berze, treceau berze,
treceau berze... Cerul era negru.
— Ion Petra visă: Se făcea că visa și el își
dădea seama că era prins de acel vis ca de o
tesătură sălbatică: liane verzi, rădăcini roșii
mrosind puternic a apă stătută, a ml și pești
putrezi. Era și nu era el bărbatul în uniformă,
veston de ofițer, distincția bine forma dreptun-
ghiulară a epoleților, umerii vestonului vătuți,
îl se părea că vede sirul nasturilor încheiate e-
xact pe linia unde se imbinau în torace, coas-
te. Dificultatea era că omul stătea la o fe-
restră, de afară pătrundea o lumină ploioasă.
Totuși, în aerul și se făcu o spărtură: era
el. Își recunoscu profilul — nasul gros, orbita
grea, de ce în uniformă? Gîndul îl pătrîna pe
suprafețele lui, noaptea se răspîndea peste oraș,
înghetată. Lia avea să facă scandal pentru că
tinea ferestra deschisă, frigul care pătrundea
de sub uși bîna la maică-sa sfîrșit dincolo.
Dar cu aceeași luciditate involuntară care-l fă-
cea să înțeleagă că visează cu aceeași luciditate
rea, amară, avu constința că e singur
într-o încăpere goală — nici o mobilă, în a-
fară de peretele putrezie, că orvește în noaptea
te un oraș necunoscut și se abandona în
de Lia, și de maică-sa și de Solpan, și de
Mitorovici... Înaintea ochilor lui se întindeau
periferiile gunoase ale unui mare oraș: gră-
mezi de cenușă, urmele incendiului moart, le-
ne, ardere puturoasă, fîntină murdară, înde
erau toți? se făcu suflător cuprins de jale...
Pleacă să-și părăsire pentru toțdeauna în a-
ceste locuri pradă pustului...! Plînsul îl sup-
respira. Era altceva decît epasmele, ruf-
cările de noapte... Durere, tristete, jale, stări
de care nu fusese nicodată conștient că se află
în fîntina sa. Trezirea fu bruscă și totală: re-
venea la realitatea noții de aprilie, ploioasă,
fără nici o strălucire, cuprins de amărăciunea
aceea nemişcată și în care rămase mult timp,
nemişcat și înspăimîntat să nu i se in-

triple ceva groaznic. În această maximă în-
cordare îl trecea pe dinaintea ochilor întregul
film al faptelor lui Ulea ca pe o rugăciune în
măsură să-l facă să îndearze pericolul. Dă-mi
un semn, că-mi perimesti ruza... Dă-mi un
semn... Un singur semn...
Nu primi nici un semn. Nici în noaptea a-
ceea, nici în cele care urmau, nici în micul
modificări, rețea aceleasi vise și se trezea în
zori puști.

Reveni la Arhivele Statului, cu gîndul să for-
teze primirea maculatorului. Trebuia să scape
de acest obiect care simtea imprecis, consili-
tuia punctul de unde pornea totul, ca un mis-
terios emițător de radiații necunoscute... De
astă dată, Dimitriu fu mai categoric și mai pu-
tine respectuos. Invocă legea succesiunilor spe-
ciale dată de Bibescu și regimul inscrierilor
cu caracter testamentar.
— Dacă-l vorba de testament, ar trebui spus
că tot sintem mostenitorii acestui fost ofițer
român. Căci fără d-ade Ulea...
— Ion Petra rădea că Dimitriu trebuia convins
cu argumente practice: altceva lucruri de preț
s-au pierdut numai din cauza că au existat în
colecții particulare sau au ajuns în mîinile unor
necunoscutori. Chiar bine intenționați, ignoran-
ți tot are un caracter toxic. Însă nu-l vei în-
dupleca pe Dimitriu, invocînd răspunderea lui
în fața generațiilor viitoare. Trebuia altceva,
altceva...
— Frămîntarea îl făcu, deopotrivă, mai înspi-
rat și mai nefericit. Mai inspirat: fiindcă în
acea zi de aprilie a fost pentru prima dată cînd
a roșit noțiunea de „omul susceptibil-suspi-
citos” și a condițional-social-istoric. Dimitriu
reprezenta un fenomen mai larg, o categorie
de oameni care nu-și găsiseră locul în raport
de timp, de eternitate... De aici neîncrederea
și respingerea tuturor soluțiilor simple, prin
care prezentul devenea viitor, ceea ce era și
cazul cu depunerea maculatorului la Arhive.
Iar în spatele lui Dimitriu, cu tot zîmbetul
lui de purpură se afla Panait... De aceea se
și grăbi să primească condițiile lui Dimitriu:
un rezumat după maculator, cu asumarea în-
tregii răspundere.
— Răspundere pentru ce?
— Pentru adevăr. Sau pentru utilitate... Sau,
mă rog, că nu mie îmi aparține inițiativa...
— Te cuprinde greața, califică Solpan fațete.
Îți vine să borăști.
— Ion Petra redacta grîuluz rezumatul.
— În seara zilei de 23 spre 24 august, 1944, co-
lonelul român Ulea, în timp ce lua masa la
popota unității situată între unități germane,
aude la radio proclamăția către țară. Din pro-
prietate inițiativă organizează lupta sa împotriva
trădătorilor germani. Convocă în sala de
punctul de comandă al regimentului pe toți ofi-
țerii aflați la popotă. Le expune situația, le
arată sensul datoriei și riscurile ei. Nu întîm-
păni nici o opoziție. Dimpotrivă, Entuziasm ge-
neral. Un plan bine alcătuit are în vedere dezar-
marea trupelor germane. Se trece la acțiune. E
ora 23.30 cînd se trimite ordinul-plan. Proteje
de întineric, subunitățile române trec la dezar-
marea nemților, pe care-i încercuie în locali-
tăți. Primul mare succes: capturarea bateriilor
de tunuri grele și art. Germanii dau alarma,
dar e prea tîrziu. Bateriile sînt pierdute pentru
ei. Comandantul german recurge la strategia
tratativelor. Ulea să explice acțiunea. Esec și
de astă dată. Contramăsura germană e dejuca-
tă de românii, înfățișare capturare, înțele
intrepuș. Intențuial, pădurea, inteligența și cu-
rajul în primul rînd concurează la acest succes.
Au loc lupte: morți și răniți și de o parte și de
cealaltă; românii fac o adevărată risipă de in-
geniozitate...
— Lia, ca de obicei, îl cltea peste umăr. De cînd
i se trezise suspiciunea că șarcul de naștere
lui Ion Petra era îndreptat împotriva ei? Con-
simțiți ca ea să dicteze și puse totul pe puncte;
ore, zile.
1. La Valea Largă, soldații români, someți
de patrula germană, răspund cu parola cunoscu-
tă. Îi se permite intrarea, ca apoi să se rămi-
dească în trăgători și să-l încercuiească pe dus-
man. 2. Nemții aduc forțe noi, înconștrăi, la
rîndu-le, satul, dar un țaran bătrîn îi pune pe-o
lipă falsă — intenționat — spunîndu-le că
lupta fusese din cauza confuziei; românii cre-
zuseră că în sat au intrat sovieticii. De aceea
s-a tras. Germanii cred, fără să simtă că, în-
tre timp, românii pun mitralierele pe aceste
ajutoare și nu le lasă decît senza predării. 3.
Punctul de comandă german e izolat, prin tăce-
rea legăturilor telefonice. 4. Nemții amenință
cu rezoluții care constau în împușcarea tuturor
ofițerilor români și al treilea soldat. (Lia: Ceea
ce reprezintă un „progres” față de metoda de-
cimării, aplicată de romani). 5. Lupta conti-
nuă. Fasciștii se dedau la jafuri și deportări.
Ostaili românii căzuți prizonieri sînt înhamăți
la căruțe și biciclii.
— N-ăr fi mai bine să sistematizăm metoda-
logia?
— Deci, după:
a) amenințarea cu moartea și trecimarea.
— Cum?
— Trecimarea? exclamă Lia. Fiecare al tre-
lea ostaș impuscat; Recurg — fasciștii — la:
b) înhamarea la căruțe și biciclii prizonierilor
români;
c) schinguirea și uciderea bestială a prizo-
nierilor români.
— Se opri din scris. Voi să vadă din nou pasu-
lui. Lia citi: „Îl prind și-l schinguieste și,
după aceea, îl impușcă; cadavru și spinzurat
cu capul în jos...”
— O, doamnă, zise Lia... E tîrziu.
— Nu continuă. Cu riscul de a se repeta acele
vise de jale și singurătate. Citeva zile îl întă-
dea să ardă maculatorul, iar cenusă s-o im-
prăstie peste grămezile de la marginea orașu-
lui. Oare trebuia să-și lîna minte aceste atrocită-
ți? Cu adevărat trebuia memorate și trans-
mise? Cui? Pentru ce? Văzu la televizor un
film despre atrocitățile din sudul Asiei — pi-
ramide de cadavre în putrefacție, movile de cran-
ii împinse prin mlaștină de lamele buldoze-
rele, zeci de mii de morți în gropi comune,
peste care nu se turnase var din cauza lipsei
de var...
— Umbra năuc prin oraș. După aceea porni la
o adevărată vinătoare de sedințe, consfătuiri,
schimburi de experiență, adunări festive, in-
struiri etc., oriunde putea să-și găsească un
prezidiu și nu era intrat nimic. Ce sens are
viața acestui fost colonel Ulea? Se gîndea, co-
mpis de fluvii de cadavre pornite spre el de
pretutîndeni. Cam în vremea aceea îl veni pen-
tru inția oară ideea că acel fost colonel Ulea ar
fi putut fi el însuși. Poate chiar era...
Fragments din romanul „Scrisorile venefine”.

Iacob Lazăr: „Flori”

aurel m. buricea

sentimental, sub lună

cu toate aceste trădări m-am deprins
invățate noaptea cu tu și migală
de zboruri orbită lângă un cer respins
și-am trecut prin viață în costum de gală.

la țiguri de voră am expus lucrări
în schimbul amarei clipe de iubire
vind-am tinerețe și-am cumpărat cărări
cînd inima mea era piatră de zidire

mai bogat decît toamna cînd eram stăpîn
pe aceste sentimente ruginite de lună
uite-n amintiri ca-ntr-un pod cu fin
și sărăcit de timp aud cornul cum sună

pădurea de ulmi m-a vindut pe-o stea
și fruntea-mi fulgerată de-un dor păgîn
mai poartă cicatricea din noaptea grea
ii vinătoare n-am putere s-o amin...

lacrima dimineții...

mareea respiră ca un copil în somn
valurile vremii șterg pașii tăi
și ploaja are pulsul unei fiare rănite
e noaple și razele lunii singerează-n scoici
pustii
un ochi rătăcit soarbe privirea depărtărilor
și-n camera unor evenimente senine
cu pereții căpușii cu floarea-soarelui
poetul și-a acoperit masa de scris
cu galbene flori de tei
iar mîna care scria poeme de dragoste
tremură ca un fluture orbit de lumină
și nu mai poate să deseneze chipul tău
rătăcito

door satul sub magnetul lunii
își trage noaptea peste singurătate
ca pe o cerșă abatră ciuruită de stele
și prin văzduh amintirile mele plîngînd
tremură universul în lacrima dimineții...

poem pierdut

în citeva nopți albe ochii singurătății
cu degete de miresme de tei au pipăit
prin revistele îngăbenite de timp
poemele mele de dragoste dar vai o vară
toridă
a topit lînera noastră adorată și n-a mai
rămă
decît lumina lunii strivită-ntr-un caiet abatră
citeva numere mai amintesc de tinerețe
noastră

încerc să învăț navigația uitării pe de rost
cîmpia alunecă sub pleoapa zilelor fără
odihnă
o cumpănă de fîntină la marginea
depărtărilor
carul mare răsturnat în miriștea copilăriei
toate metaforele lunii s-au risipit pe cărarea
girlei

încît lucrurile gîndite se fac cuvinte
zadarnic caut poemul pierdut litere de
plumb topit
aud cum pulsează în viața mea ca un zbor
de lebăde

răsfrint în amiaza clocotind de sete...

marius stănilă

Patrie în anotimp
Deasupra țării se boltește cerul
Ca un ram de măsîn și se sparge în fluturi
și flori:
Și dacă lumina cade albă și dreaptă
e semn
Că frunțile noastre n-au abosit de istorie —
Cum să nu iubesc aceste pămînturi în care
Cade primăvara ca un vis al cocorilor,
Aceste pămînturi la care trag anotimpuri
visate
Ca niște corăbii — cînd se dezleagă miera
din ierburi

De cîntec, Patria mea intrînd în anotimp
cu oameni și flori laolaltă:
Tocesc luciferi palmele cîmpiei —
Gura de roi se leagă de noi cu un fir
de iarbă.

Întru numele tău
Lîngă tîmplele țării trăim și visăm
în ceasuri de rară obîrșie, noi, visătorii
statornici:
om lîngă om și munte lîngă munte. Semn
de neclintire: veac lîngă veac, mileniu
lîngă mileniu:
cresc bucuriile în Patrie asemenea
griului — semnul cel mai înalt și mai glorios
al Cîmpiei,
asemeni fabricii, păduri de stejari de unde
în răsîmpiri
se-arată și ne privesc îndelung încolțiiți
strămoși,
lucitoare riuri subțiri. Tot ce știu, tot ce știu
ce știu
am învățat de la Patrie: vorba și portul
străvechii ei singe și sunetul pur al luminii.
Eu numai cu laudă vin să slăvesc pe jertfii
întru Numele Tău, Românie, eu numai
cu laudă vin
să-ți slăvesc visătorii curați — Comuniștii.

Artă poetică și dialog
Eu stau singur și drept în auzul
Limbei Române:

ion mărgineanu

iubirea
tu așterni mereu pămîntul la supunere și
cazi
roată aspră-n rostul lumii între mine, ieri
și azi
eu împing mereu viața înspre tine dulce cînt
il faci fagure de miere, curcubeu în bob
răsfrint

ai lăptit povești în leagăn, și le-ai dat formă
de dor
și-ai umplut cu Doine brazda fructe-n ram
strălucitor

și-ai lăsat-o prag de casă, foc de veghe la
hotar
și-ai tocat urgiile barbare înfipte-n abecedar

rămînd aceeași frunte trudoare, sacre
ca fîntină-n care virsta șlefuieste-n crez
luminii

se rotește orgoliu, timpul se întoarce spic sub
ploi
orologiu sfînt al țării creștine iubirea ei în noi

diptic prelungit

cînd mă va chema pămîntul se va prezenta
doar gîndul
și el poate șchiopătînd tot de mine
întrebînd
nu știu cerul cum mă cheamă gîndu-n bice
se destramă
tot de mine întrebînd printră rîni alunecînd
nu va ști că sint pămîntul care duce-n spate
vîntul
șchiopătînd, tot șchiopătînd peste moarte
fredonînd...

☆
singurătatea, cîrpă de șters praful, aparente
flori și cub de viespi
rînilor din care cerul crește abia cînd se
sparg norii, vai, vai și iar
vai! l pus-am atîta prînsore pe viață,
cascadă ce moare...

☆
numai cu inima se-nîmplă să fim noi două
pietere tari
și geană lumii, răză frîntă
prin ghinda
bunilor stejari

O cîmpie străveche-mi colindă cuvintele,
scriu dintr-o Patrie veșnică, scriu
din funalul nestins al istoriei
cel care își aruncă drept sărjă eroii — de la
de din vale de Rovine
Ca de din munte de Tatra — scriu
despre zidirea de Patrie în Patrie, scriu
cu visul și lacrima și singele acestui popor
între popoarele lumii călcînd cu demnitate
țărîna
arînd gorul și crescîndu-și pruncii:
„Fericite, fericite — vă spun — de trei ori
fericite
trudoarele Patrii de griu! Asemenea
marilor fluvii cu mers liniștit și egal
ce nu-și ies din albiu nicînd —
ELE NU IOR SECA NICIODATĂ!

Dinspre seve spre cîntec

Vară în Carpați și în jur cit n-ajunge
privirea.
ascunse puteri dinspre seve spre cîntec
Sînt mori lucrătoare în Patrie, vetre
de foc fără somn unde facul
respiră metale cum floarea cașilor roau,
Tăceri goloase pe dealuri, pe munți
și memoria
lungă a pietrelor ample
din scoarță în scoarță istoria. Semn
am lăsat:
unde pasul sau mina lucrură la Patrie.
vibrează singele în temelii
mai tare și mai adînc decît verbele
cu care mă rog —

„veac douăzeci, veac al neamului meu,
du-te și du-te pe fericite cărările păcii!”

film

Cultura cinematografică

cinematografia mondială foamea pen-
tru filmul de mari dimensiuni scîzută
se intruciva, dovedeste că fiecare ci-
nematografie la rîndul ei trebuie să
treacă prin citeva experiențe obliga-
toare, fără de care nu se poate vorbi
de formarea unui public. Nu întîm-
părie, vreme de aproape două decenii
filmele cu cel mai mare număr de
spectatori au fost cele istorice și dacă
astăzi ele nu se mai produc cu a-
ceeași ritmicitate, aceasta se datorește
de în primul rînd constinței că sche-
ma superproducției nu se poate re-
petea la nesfîrșit. Inevitabil, filmul is-
toric părăsește culmile pe care le-a
epuizat și coboară spre zone mai dese,
în care istoria nu mai are acel
aer de generalitate semnificativă, nu
numai prin culmile și excepțiile sale,
ci și prin ceea ce îndeobște se repetă.
De la Dacia la Mihai Viteazul, la
Tudor, la Speranța și Labirintul, la
filmele dedicate celui de-al doilea
război mondial, apoi la Lumini și
umbre, la Futerea și adevărul sau
Clipa, este un număr drumul de
prospecțarea istoriei celei mai îndea-
părtate și pînă la cea mai apropiată
de zilele noastre, ci și un drum de
care filmul și-a clarificat o anumite vi-
ziune asupra istoriei. A avea o istorie
nu este de-ajuns. Mai este nevoie și
de o înțelegere, pentru a putea trăi
și mai departe în spiritul acestei is-
torii. Prin audiența sa publică, prin
efortul de obiectivare și nu în ultimul
rînd prin eforturile sale artistice, fi-
mul nostru istoric și-a adus o contri-
buție însemnată în edificarea constin-
țelor naționale. Chiar fiind numai o
poartă care deschide interesul publi-
cului pentru istorie, filmul își justifi-
că existența și dreptul de a se nu-
măra printre drumurile de acces la
cultură.
Nicolae Mateescu

De la cuvînt
la imagine
Fără a îngusta aria analiză, alegerea
operei unui singur cineast pentru
un demers atât de ambițios împune
însă traversarea dificultăților generate
de studiul trasului de la o structură
finită (literară) la alta (aceea a ope-
rei filmice). Geneza ecranizării este
înscrisă sub presunerea unei interesan-
te observații făcute de Jean Piaget,
referitoare la „inexistența începuturilor
absolute”, observație care invită în
mod necesar la luarea în considerare
a realităților obiective în ineputăbia
lui deveneră istorică.
Principalele categorii ale procesului
de ecranizare văzute de autor într-o
perspectivă structuralistă fac parte
dintr-un sistem bine articulat, fiecare
avînd însă o relativă independență,
după cum ele sînt înscrise și într-o
anumită ierarhie menită a valorifica

generalizările sugerate de analiza
unor anumite opere.
Suma acestor categorii — alegerea
operei literare, atitudinile valoriza-
toare cultural-estetice față de textele
alese, transmutarea cinesemiotică a
textului, noua structură a oerei film-
ice, reconfigurarea narațiunii, afir-
marea unei noi viziuni autoriale
asupra lumii și remodelarea stilistică —
este dedusă dintr-o serie de ipoteze
teoretice referitoare la ansamblul ope-
rei viscontiene.
Diversitatea „formulelor” de ecraniza-
re practice de cineastul italian ge-
nerează noi interpretări referitoare la
răspunsurile estetice-afice oferite între-
bărilor existențiale cuprinse în textele
inițiale (G. Verga, F. Cain, Thomas
Mann, A. Camus, F. M. Dostoievski,
G. T. Lampedusa, E. Mediolani, G. Tes-

fori etc.). Dumitru Carabă subliniază
cu argumente convingătoare necesari-
tatea, în cazul ecranizării, a unei
duble lecturi orientate divergent (alt
în direcția textului, cit și în direcția
lumii reale) pentru valorificarea de
cître cineast a ceea ce este latent,
virtual în textul inițial.
Lucrarea, constituită pe baza unei
teze de doctorat, se încheie cu un ca-
pitul dedicat ecranizării literaturii ro-
mâne în care autorul evidențiază as-
pirăția cineastilor noștri de a cuceri
identitatea socio-culturală, națională a
surseilor, implicînd de a construi un
limbaj propriu în complexa operă de
transmutare a operelor literare pe
ecran. Amploraerea acestui proces, privit
în perspectivă istorică, implică
circa o treime din totalitatea produc-
ției autohtone, justificînd concluziile
necesare, în special, pentru ultima pe-
rioadă, privind diversitatea criteriilor
de selecție, geneza unor formule pro-
gresiv structurate pe înțelegerea tot
mai profundă a autenticilor raporturi
posibile între opera literară și cea
filmică.
Chiar dacă unele concluzii sînt dis-
cutabile, iar ansamblul construcției
teoretice este invadat uneori fără su-
ficientă justificări de o abundență de
citate din sursele clasicii structura-
listului, dacă unele exemplificări sînt
mai puțin fericite alese (Alexandru Lă-
pușneanu, ca ecranizare), iar filmo-
grafia ecranizărilor românești mai cu-
prinde inexactități, lucrarea lui Du-
mitru Carabă îmbogățește considera-
biil patrimoniul contribuției noastre
într-un domeniu cu puține titluri de
referință.
Călin Stănculescu
*) Dumitru Carabă: „De la cuvînt
la imagine”, Editura Meridiane, 1987.

REMEMBER POETII, CIND ERAU TINERI... (XLIV)

NAȘUL CUVINTELOR

de fapt, ar trebui să intitulăm evocarea de față, dacă ar trebui să respectăm un titlu al poetului, „Nașul vorbelor”, sonet care se încheie cu distihul: „Cuvânt de-a fost, au dac-au fost voroavă — / Io le-am năsit, Io le-am sălțat în slavă!”.

Fiindcă acest poet, vorba a căpăt nune, ca la Cantemir, și a devenit cuvânt.

Tocmai în această și stă marea dificultate de a scrie despre Tudor George (născut la 3 februarie 1926, în comuna Ulmeni, în apropierea Otleniței, la Dunăre, pentru a copilării și a se forma ulterior, în cartierul muncitoresc bucurestean Ploșoianu-Grivita). Aici absolvă cursurile Facultății de drept din București, fiind licențiat în Științe juridico-administrative (1949).

Îl pasionează, în același timp, și le urmărește cu fervoare, cursurile de literatură comparată de la Facultatea de filologie, susținute de marii profesori și cărturari George Călinescu și Tudor Vianu, determinante pentru formația literară a lui Tudor George.

De altfel, încă de timpuriu, de pe când era în clasa a IV-a primară, Tudor George (alias Georgescu), publică versuri școlare, desene și rebursuri în „Universul copiilor”, unde amfizionii ei era Moș Nae, scriitorul Nicolae Bănzaru.

Mai colaborează frecvent la revistele umoristice ale epocii, susține cronica de artă plină de viață „Fapta” lui Mircea Damian și cea sportivă la ziarul „Sportul”.

Debutul în volum se produce târziu, în 1957, cu „Legenda Cerebului”, căruia i-au urmat mai mult de peste 30 de apariții editoriale. Ca să nu mai vorbim de prezența sa asiduă în întreaga poezie literară, implicit, de nenumerate ori, până azi, în „Luceafărul”.

Și cum credem că, odată cu aceste informații preliminare, ne-am îndeplinit atribuțiile de „notar de uliță”, cum ne numeste Adrian Păunescu în ultima sa masivă carte „Locuri comu-

adevărată părinte-ni-se aprecierea lui Mihai Ungheanu din prefața la antologia amintită din „Biblioteca pentru toți”, potrivit căruia, „ceea ce-l deosebește de Tudor George de contemporanii lui este luciditatea programului său artistic, conștiința literară a propriei opere, forța de a impune un capitol de istorie literară ignorat și de a duce până la capăt — lupta cu ingerul (aceasta e echivalența metaforică pe care i-o conferă comentatorul poeziei respective — nota noastră). Poezia lui Tudor George marchează o victorie patetică asupra timpului prin cuvânt”.

Tudor George este considerat și astfel se consideră și el însuși un autor, aparținând, estetic vorbind, stilului „baroc”. Iată, de altfel, propria mărturisire: „Orientarea mea către baroc se datorează în bună măsură „întîlnirii” cu istoria hieroglică, această grandioasă lucrare și unică în concertul european al culturii. Pot să spun că limba modernă nu este altă de colorată și nu este altă de finită, puternică, în tentativa ei de a se așeza, de a fi înțeles, literară, ca în scrierile lui Dimitrie Cantemir. Alți Gaudi și și Dimitrie Cantemir au dus la bun sfârșit opera lor, dintr-o mare drăgoasă față de materialul cu care au lucrat. Primul cu spațiul, cofind parcă aerul cu construcțiile sale exuberante, pline toledată de subtilii și evlavie. Al doilea, Cantemir, organizează noțiunile, face opere de filozofie temeinic din limbă, lupta lui cu ingerul este lupta cu cuvântul. Așezăm lui totii poezii care-și merită numele”. Implicit, Tudor George, adăugăm noi, care și-l merită cu prisosință. „Exce-șul de tehnică, subliniază criticul și istoricul literar Al. Piru, face din Tudor George un poet barochist”. Sonetul „Baroc” din glosa „Coroană de sonete” este iarăși un argument care pledează pentru barochismul lui Tudor George: „Program-Arhitectonic de sonete! / Dă-mi sevă, tu, proliferante muguri. / Dispersele frunzelor beșuguri — / Arzeziul trunchi să mi-l desțere! // Din muguri strămă-mi crengi, din crengi dă-mi muguri / Buzate frunze dă-mi, ce-or să se-mbete / De sărutarea suplerelor comete / Cu rod focos în plisc, cu jaru-n struguri // Naturii va să-l corectăm programul / Eliberat haoticelor beșuguri — / Nemoarte / Plutim deșeurile, / Cu lacrimi de lăcăruri suferinzi. // Pătrunși dintr-unu-ntr-altul, ochi în ochi, — / Multiplicări incluse-n Unic-Număr, / Ca-n dansul mări-nforfoiate rochi, / Din care tălmăci salta ca un umăr! / Întîmitatea unui dublu duct / Cuprins în sine — Sor simetric — Fruct!”.

Unii cititori ne-ar putea reproșa că facem abuz de sonet și arta lui desăvârșită, dar cum n-am face-o în anul cînd a apărut fascinantă „Carte a sonetului”, în care considerațiile de ordin estetic albeștează cu sonetele însele, unul dintre ele fiind chiar preluatul cărții: „Sonet dedicat intru această carte / Sonet intru sonet și cit cuprinzi / Aprofundat în dublele oglinzi, / Reverber din reverber, mai departe. // Ca ochi în ochi privind hipnotici înzi / Perpetuții în sine și-n Nemoarte / Plutim deșeurile, / Cu lacrimi de lăcăruri suferinzi. // Pătrunși dintr-unu-ntr-altul, ochi în ochi, — / Multiplicări incluse-n Unic-Număr, / Ca-n dansul mări-nforfoiate rochi, / Din care tălmăci salta ca un umăr! / Întîmitatea unui dublu duct / Cuprins în sine — Sor simetric — Fruct!”.

Iată-l îngemănând în nemurire prin sonet pe Michelangelo și pe Shakespeare (fa se observă coincidența anului morții celui dinții cu cel al nasterii celui de al doilea, în fapt o parafrază după Eminescu, îndelung gândită, „un soare de se stinge-n cer se-aprinde iarăși soare”): „Anno Domini 1564: „Se naște un astru, astru călăuzitor / În străluciri înălțate, / Doar ochiul meu reflex, trudit de somn, / În zori și-amurg destină-același Soare! // Vom ațipi-n amurg, scula-ne-vom, / Născuți în zori din vâgăuni lunare, / Doar ună lumină ne apare / Rotită-n ciclometric sim-drom! // Nu-n străluciri înălțate zeli mar-teri: / Lumina-n ochiul nostru-abia persistă / Cit pulsul unei morți și-al unei nasteri, / Cit zăua unei treceri în revistă. // Nu! Nu, Miche-langel, nu vei apune — / Doar spre-a renaste, Shakespeare, din genune!”

ne”, să încercăm să pătrundem în intimitatea operii lirice și esiciste a lui Tudor George, opera bruiată tot timpul de biografie sa. Opera sa cuprinde, în egală măsură, legende, balade, imnuri, sonete, poeme, o epopee, traduceri, o notă a autorului la antologia „Turmele soarelui”, Biblioteca pentru toți, nota scrisă la 13.III.1983 (volumul este tipărit în 1985), precizând:

„Volumul prezintă a fost alcătuit pe genuri literare și într-o ordine preferențială sugerată de mine. Deși, din amplitudinea de biografie sa. Opera sa cuprinde, în egală măsură, legende, balade, imnuri, sonete, poeme, o epopee, traduceri, o notă a autorului la antologia „Turmele soarelui”, Biblioteca pentru toți, nota scrisă la 13.III.1983 (volumul este tipărit în 1985), precizând:

„Volumul prezintă a fost alcătuit pe genuri literare și într-o ordine preferențială sugerată de mine. Deși, din amplitudinea de biografie sa. Opera sa cuprinde, în egală măsură, legende, balade, imnuri, sonete, poeme, o epopee, traduceri, o notă a autorului la antologia „Turmele soarelui”, Biblioteca pentru toți, nota scrisă la 13.III.1983 (volumul este tipărit în 1985), precizând:

„Volumul prezintă a fost alcătuit pe genuri literare și într-o ordine preferențială sugerată de mine. Deși, din amplitudinea de biografie sa. Opera sa cuprinde, în egală măsură, legende, balade, imnuri, sonete, poeme, o epopee, traduceri, o notă a autorului la antologia „Turmele soarelui”, Biblioteca pentru toți, nota scrisă la 13.III.1983 (volumul este tipărit în 1985), precizând:

„Volumul prezintă a fost alcătuit pe genuri literare și într-o ordine preferențială sugerată de mine. Deși, din amplitudinea de biografie sa. Opera sa cuprinde, în egală măsură, legende, balade, imnuri, sonete, poeme, o epopee, traduceri, o notă a autorului la antologia „Turmele soarelui”, Biblioteca pentru toți, nota scrisă la 13.III.1983 (volumul este tipărit în 1985), precizând:

„Volumul prezintă a fost alcătuit pe genuri literare și într-o ordine preferențială sugerată de mine. Deși, din amplitudinea de biografie sa. Opera sa cuprinde, în egală măsură, legende, balade, imnuri, sonete, poeme, o epopee, traduceri, o notă a autorului la antologia „Turmele soarelui”, Biblioteca pentru toți, nota scrisă la 13.III.1983 (volumul este tipărit în 1985), precizând:

„Volumul prezintă a fost alcătuit pe genuri literare și într-o ordine preferențială sugerată de mine. Deși, din amplitudinea de biografie sa. Opera sa cuprinde, în egală măsură, legende, balade, imnuri, sonete, poeme, o epopee, traduceri, o notă a autorului la antologia „Turmele soarelui”, Biblioteca pentru toți, nota scrisă la 13.III.1983 (volumul este tipărit în 1985), precizând:

„Volumul prezintă a fost alcătuit pe genuri literare și într-o ordine preferențială sugerată de mine. Deși, din amplitudinea de biografie sa. Opera sa cuprinde, în egală măsură, legende, balade, imnuri, sonete, poeme, o epopee, traduceri, o notă a autorului la antologia „Turmele soarelui”, Biblioteca pentru toți, nota scrisă la 13.III.1983 (volumul este tipărit în 1985), precizând:

„Volumul prezintă a fost alcătuit pe genuri literare și într-o ordine preferențială sugerată de mine. Deși, din amplitudinea de biografie sa. Opera sa cuprinde, în egală măsură, legende, balade, imnuri, sonete, poeme, o epopee, traduceri, o notă a autorului la antologia „Turmele soarelui”, Biblioteca pentru toți, nota scrisă la 13.III.1983 (volumul este tipărit în 1985), precizând:

„Volumul prezintă a fost alcătuit pe genuri literare și într-o ordine preferențială sugerată de mine. Deși, din amplitudinea de biografie sa. Opera sa cuprinde, în egală măsură, legende, balade, imnuri, sonete, poeme, o epopee, traduceri, o notă a autorului la antologia „Turmele soarelui”, Biblioteca pentru toți, nota scrisă la 13.III.1983 (volumul este tipărit în 1985), precizând:

„Volumul prezintă a fost alcătuit pe genuri literare și într-o ordine preferențială sugerată de mine. Deși, din amplitudinea de biografie sa. Opera sa cuprinde, în egală măsură, legende, balade, imnuri, sonete, poeme, o epopee, traduceri, o notă a autorului la antologia „Turmele soarelui”, Biblioteca pentru toți, nota scrisă la 13.III.1983 (volumul este tipărit în 1985), precizând:

„Volumul prezintă a fost alcătuit pe genuri literare și într-o ordine preferențială sugerată de mine. Deși, din amplitudinea de biografie sa. Opera sa cuprinde, în egală măsură, legende, balade, imnuri, sonete, poeme, o epopee, traduceri, o notă a autorului la antologia „Turmele soarelui”, Biblioteca pentru toți, nota scrisă la 13.III.1983 (volumul este tipărit în 1985), precizând:

„Volumul prezintă a fost alcătuit pe genuri literare și într-o ordine preferențială sugerată de mine. Deși, din amplitudinea de biografie sa. Opera sa cuprinde, în egală măsură, legende, balade, imnuri, sonete, poeme, o epopee, traduceri, o notă a autorului la antologia „Turmele soarelui”, Biblioteca pentru toți, nota scrisă la 13.III.1983 (volumul este tipărit în 1985), precizând:

„Volumul prezintă a fost alcătuit pe genuri literare și într-o ordine preferențială sugerată de mine. Deși, din amplitudinea de biografie sa. Opera sa cuprinde, în egală măsură, legende, balade, imnuri, sonete, poeme, o epopee, traduceri, o notă a autorului la antologia „Turmele soarelui”, Biblioteca pentru toți, nota scrisă la 13.III.1983 (volumul este tipărit în 1985), precizând:

„Volumul prezintă a fost alcătuit pe genuri literare și într-o ordine preferențială sugerată de mine. Deși, din amplitudinea de biografie sa. Opera sa cuprinde, în egală măsură, legende, balade, imnuri, sonete, poeme, o epopee, traduceri, o notă a autorului la antologia „Turmele soarelui”, Biblioteca pentru toți, nota scrisă la 13.III.1983 (volumul este tipărit în 1985), precizând:

„Volumul prezintă a fost alcătuit pe genuri literare și într-o ordine preferențială sugerată de mine. Deși, din amplitudinea de biografie sa. Opera sa cuprinde, în egală măsură, legende, balade, imnuri, sonete, poeme, o epopee, traduceri, o notă a autorului la antologia „Turmele soarelui”, Biblioteca pentru toți, nota scrisă la 13.III.1983 (volumul este tipărit în 1985), precizând:

„Volumul prezintă a fost alcătuit pe genuri literare și într-o ordine preferențială sugerată de mine. Deși, din amplitudinea de biografie sa. Opera sa cuprinde, în egală măsură, legende, balade, imnuri, sonete, poeme, o epopee, traduceri, o notă a autorului la antologia „Turmele soarelui”, Biblioteca pentru toți, nota scrisă la 13.III.1983 (volumul este tipărit în 1985), precizând:

Ø istorie în imagini a literaturii române contemporane

Văzuți de
Ion Cucu

Mihail Davidoglu

Eugenio Frunză

Aurel Mihale

Traian T. Coșovei

Pentru o ediție Ion Creangă (III)

Se vede că mi-a luat cineva din urmă! — „Se vede că mi-a luat cineva din urmă, m-a blestemat (luindu-se după mine, fără ca eu să bag seamă)”. Locuțiunea pare a-și avea izvorul într-o credință străveche: pentru că o construcție oarecare să dureze, trebuie să se pună la temelie, în mod simbolic, o bucată de stoaară lungă cit înălțimea unei anumite persoane, pe care constructorul casei a măsurat-o fără ca ea să observe, și scurt timp după aceea, moare, ca efect al acțiunii descende. Într-o vreme, foarte îndepărtată se sacrifică direct și căzută la persoană. Cf. legenda Meșterul Manole, care, cum se știe, are paralele la numeroase popoare. (Vol. I, p. 280).

Este contextul în care Dănilă Prepelecă se miră, de unul singur, „că în acea zi „poezia” — „Se vede că mi-a luat cineva din urmă, m-a blestemat (luindu-se după mine, fără ca eu să bag seamă)”. Comentariul este absolut în afara: a lua ceva din urmă nu are cum fi înțeles ca a se lua după cineva, iar referența la practica magică a măsurarea umbrei nu-și poate avea nici o explicație în contextul nostru, deoarece în textul Creangă este vorba de urmă, nu de venit din urmă de către o altă persoană, în spatele cuiva, cum crede comentatorul. O altă eroare nu o văd posibilă decât prin confuzia dintre umbră și urmă, deoarece în practica descrisă mai sus se măsoară umbra persoanei, nu urma, iar dimensiunea umbrei lăsată cu nua: tresle, soară etc., aruncată, ca din întâmplare, pe jos, se zidește în temelia construcției. În textul Creangă mi-a luat cineva din urmă se referă la urma piciorului lui Dănilă, imprimată în țărână. Asta declară Dănilă, ce se face pentru a-și merge cuiva rău? În Cartea de desfăcut farmecelor, pe la 1987, zice G. Dem. Teod., care reproduce în Poezii populare, ed. 1982, p. 429-431, un astfel de descinte de desfăcut farmecelor, se menționează aproape 70 de practici de făcut de fapt, din care majoritatea se referă la intenția de a merge rău, să dea în urmă, de la latină la română au de-părut vbb. pro-gredi, re-gredi, fiind înlocuite cu a merge bine, a merge rău. Există numeroase descinte cu practici care vizează succesul (lat. succedere) sau insuccesul unei acțiuni. Dănilă schimbă bolii pe car, car, care pe capră, capra pe gîscă, gîscă pe o purgă goală, o purgă goală pe frate-său și-i frînge carul cu coacul care se răstoarnă peste bol și car, pierde și toporul aruncându-l în laz, după care se miră singur: „că rău mi-a mai mers astăzi! Co zi poezii! Se vede că mi-a luat cineva din urmă. El nu-și găsește nici o vină pentru că de dimineață va fi avut o întîlnire de rău augur cu poezia, care a făcut ca toate întreprinderile sale să se soldeze invers, anapoda, față de intențiile sale. Poeta și piaza rea se mai întîlnesc și în Moș Nicolae Coșovei, dar este problematică dacă Creangă stabilea vreo legătură etimologică între poezii și poezii. Există prea numeroase descinte în care pacientul plecat pe cale, pe cărare etc. se întîlnesc cu cotca și-i merge rău. Luatul din urmă este citat de Candrea în Folk. med. rom., p. 173: „Fermecătoarele lui urma omului, pîmînt de unde se încaieră ciinii și de unde se țîganii cu cîrțile...” și „țîrînd din urma dreptății...”, iar S. Fl. Marian în Vrajii, farmece, desfaceri prezintă un farmec de desfăcut faptul, în care

se menționează 65 articole cu care se poate săvîrși faptul, majoritatea conținînd ideea de acțiune realizată înapoi, în urmă, îndărăt, fără însă, printre ele, luatul din urmă. Atrag atenția că luatul țîrînd în urma piciorului, în vederea faptului, nu este tot una cu călăutul în urmă rea sau cu întorsul urmii. Citez din A. Gorovei, Lit. Pop., II, Buc., p. 322, dintr-un descinte de tele, din Orlat Sibiu): „...În urmă rea ca a călăcut, / Ori cu cineva s-a oțert, / Ori din urmă că-l-a luat, / La el strigăle că a alergat / Și pe el că-l-a fermecat.” De mențiat, blestemat sau de urmărit nice vorbă. Din imprudență, adnotatorul lui Creangă și-a dat părerea asupra unui domeniu străin, se pare.

Ba i-e făcut de năjit, ba că i-e făcut pe urșită, ba că i-e făcut de plinsori — baba credea că durerea pe care le simte sînt cauzate de diverse descinte (făcături) sau de rele văzute. (vol. II, p. 222).

De remarcat neglijența în folosirea cuvintelor. Descintele nu sînt tot una cu făcături, răstul lor fiind să anuleze efectul nociv al făcăturilor, iar retele nevăzute nu rezultă din context. Fiecare adnotează ce crede de cuviință, dar cu scotește ca cititorul avea dreptul să se atragă atenția asupra ironiei cumplite a lui Moș Nichifor față de baba lui: năjit înseamnă oțit sau gingivită, nu pot decide pe care din două i-o dorea moș Nichifor mai cu apîrînd: pe urșită se face sau de fetele mari să afle cu cine se mărită sau de femeii cel scopol să aibă oțit sau gingivită și să se mărite ele cu persoana, cea ce este cu totul deplasat, moș Nichifor se laudă pe sine ca fiind foarte căutat de femei, iar de plinsori înseamnă un descinte privitor la insomnia copiilor sugari, dublă răutate împotriva babei.

Cînsita holeră — ironie, similară, ca Izvor psihologic, cu darul supului de mai sus. (vol. I, p. 359).

Folosește el Creangă cînsita ironic, dar nu aici, ci în Povestea poveștilor. Creangă reproduce modul de vorbire popular ori de cite ori este absolut necesar să se pronunțe numele holerei sau altor boli primejtoase. Se obișnuiește să se precadă cuvîntul de una din numeroasele titlaturii onorifice sau lingvistice, cu speranța că boala evocată nu se va infățișa urgență și nu va da năvală asupra celui care a strîm-t-o. Așa cred românii și toate popoarele, începînd cu cele mai vechi mențiuni: numele propriu al bolii este un tabu cărui i se enută un substitut, de regulă epitet, dintr-o lungă listă, lungă, dar nu interminabilă: cînsita, milostiva, ducea, sînta etc.; cum: cînsita sînta ducea, ducea sînta milostiva și altele mult mai numeroase cuvinte tabu, iar epitelele sînt limitate ca număr, s-a ajuns ca același substitut, de regulă epitet, două-trei, ci mai multe cuvinte tabu, ceea ce produce confuzie, așa că a devenit necesară pronunțarea cuvîntului avut în vedere; în speță holeră, pe lîngă cînsita sau alt epitet. De ex., dacă în 1848, pentru că de holera din 1848 este vorba, boala de care a zăcut și Creangă-copil ar mai fi bîntuit și etuma, auditorul n-ar fi putut pricepe de care anume din cele două boli se vorbește, dacă s-ar fi spus simplu cînsita. Tot ceea ce se spun acum, aici, privește instrucția cititorilor tineri.

Să ridă, pină în s-a duce gura la ureche — „să ridă mult și cu gura așa de deschisă, încît colturile ei să dea impresia că ajung pină la urechi”. (vol. I, p. 372).

A se duce înseamnă a se deplasa, nu a se lungi, lărgi. De altfel așa obligă textul Creangă, unde figurează ureche, nu pl. urechi, iar paralizia facială este, pe cit știu, mai des unilaterală, cu deplasarea gurii într-o parte. Contextul se află în scena de la scîndat în care mamă-sa îi la îmbrăcămintea și-i lasă în picia goală, iar fetele care înalbeau pinza își bat joc de el rîzînd. Cum însă risul nu poate fi blestemat, Creangă-copil blestema organul (gura) vinovat, cu baze mentalității juridice arhale generale. Figura descrisă de comentator se practică de copii și de persoane înapoiate care „îngîna”, nu trimite la un blestem.

Floarea Fugariu

REPERE CONTEMPORANE

Paradigma de aur

„În ceasul solitudinii el privește, el ascultă cum, în grădina cu ramuri albe, sar fără zgomot umbrele înserării păsării ale paradisului sprînjindu-le umerii, clipocind, susurind în pace deaparte, cîntînd, răsunînd” — așa își începe Dan Laurentiu unul din eseurile despre poezie deîndîndu-și de fapt propriul univers liric populat cu făpturi evanescente. Poeemele sale au candoare serafică, imaginația reconstituie lumi sacre, temporale, de o transparență metafizică în care lin și simț mureau în grație și în noaptea. De la volumul de debut „Poziția astrilor” (1987) și pină în prezent autorul și-a păstrat cu obstinație aceleași elemente poetice, adăugînd în ultimele sale cărți nervurile unei fine ironii reflexive. S-a spus despre lirica lui Dan Laurentiu că e exactă pe tota amplitudinea și a iubirii, poetul caută sonorități angelice prin care să închine un imn armoniei universale, dar această căutare e nu rareori fracturată de sentimentul modern al derizorului, gestulația amplă, solemnă și acompănată frecvent de acțiunea unei trile parodii existențiale, poetul trezînd din splendoarea reveliei exclamă: „și totul strălucește în trîmbița amară a unui vis”. Asistăm de fapt la dialectica unei creații în care fericierea și durerea se împletesc în arăbăncioasă și înfrîngere angelică e amenajată intelectual al unui poet de excepție. Performanțele acestei lirici sînt de văzut în alegoriile, uneori de un acut dramatism, prin care spiritul își parcurge anamnezic istoria obscură în căutarea paradisului pierdut. „Ora aceea cînd aspirațiile se înfrîngere angelice e amenajată de maculare, plătirea paradisiacă e umbră de semnele declinului: „Un inger cu aripi albastre îmi sărută mina / care-ți scrie aceste rânduri / ale uitării un inger / tu ai fost o floare de aur / în cerul prăsit tu ai fost acel / cort de raze al lumii / sub care pășeam născuți din aur”. Prezentul e trăit din perspectiva unei arcazii imaginare, versul invocă puritatea adamică a iubirii consumate în illo tempore: „Iubito viața noastră a fost ca un nor de aur / ingerii ne-au vegheat poezia / cădere în acel timp care / plînge azi ca un copil al nimănui”. Este, de doială poezia lui Dan Laurentiu e romantică, dar un romantism trecut prin filtrele stilizării simboliste și ale ermetismului, autorul folosește ironia, inserția de citate, jocul lingvistic și aluziile literare și înfrîngere angelică e amenajată de maculare, plătirea paradisiacă e umbră de semnele declinului: „Un inger cu aripi albastre îmi sărută mina / care-ți scrie aceste rânduri / ale uitării un inger / tu ai fost o floare de aur / în cerul prăsit tu ai fost acel / cort de raze al lumii / sub care pășeam născuți din aur”. Prezentul e trăit din perspectiva unei arcazii imaginare, versul invocă puritatea adamică a iubirii consumate în illo tempore: „Iubito viața noastră a fost ca un nor de aur / ingerii ne-au vegheat poezia / cădere în acel timp care / plînge azi ca un copil al nimănui”. Este, de doială poezia lui Dan Laurentiu e romantică, dar un romantism trecut prin filtrele stilizării simboliste și ale ermetismului, autorul folosește ironia, inserția de citate, jocul lingvistic și aluziile literare și înfrîngere angelică e amenajată de maculare, plătirea paradisiacă e umbră de semnele declinului: „Un inger cu aripi albastre îmi sărută mina / care-ți scrie aceste rânduri / ale uitării un inger / tu ai fost o floare de aur / în cerul prăsit tu ai fost acel / cort de raze al lumii / sub care pășeam născuți din aur”. Prezentul e trăit din perspectiva unei arcazii imaginare, versul invocă puritatea adamică a iubirii consumate în illo tempore: „Iubito viața noastră a fost ca un nor de aur / ingerii ne-au vegheat poezia / cădere în acel timp care / plînge azi ca un copil al nimănui”. Este, de doială poezia lui Dan Laurentiu e romantică, dar un romantism trecut prin filtrele stilizării simboliste și ale ermetismului, autorul folosește ironia, inserția de citate, jocul lingvistic și aluziile literare și înfrîngere angelică e amenajată de maculare, plătirea paradisiacă e umbră de semnele declinului: „Un inger cu aripi albastre îmi sărută mina / care-ți scrie aceste rânduri / ale uitării un inger / tu ai fost o floare de aur / în cerul prăsit tu ai fost acel / cort de raze al lumii / sub care pășeam născuți din aur”. Prezentul e trăit din perspectiva unei arcazii imaginare, versul invocă puritatea adamică a iubirii consumate în illo tempore: „Iubito viața noastră a fost ca un nor de aur / ingerii ne-au vegheat poezia / cădere în acel timp care / plînge azi ca un copil al nimănui”. Este, de doială poezia lui Dan Laurentiu e romantică, dar un romantism trecut prin filtrele stilizării simboliste și ale ermetismului, autorul folosește ironia, inserția de citate, jocul lingvistic și aluziile literare și înfrîngere angelică e amenajată de maculare, plătirea paradisiacă e umbră de semnele declinului: „Un inger cu aripi albastre îmi sărută mina / care-ți scrie aceste rânduri / ale uitării un inger / tu ai fost o floare de aur / în cerul prăsit tu ai fost acel / cort de raze al lumii / sub care pășeam născuți din aur”. Prezentul e trăit din perspectiva unei arcazii imaginare, versul invocă puritatea adamică a iubirii consumate în illo tempore: „Iubito viața noastră a fost ca un nor de aur / ingerii ne-au vegheat poezia / cădere în acel timp care / plînge azi ca un copil al nimănui”. Este, de doială poezia lui Dan Laurentiu e romantică, dar un romantism trecut prin filtrele stilizării simboliste și ale ermetismului, autorul folosește ironia, inserția de citate, jocul lingvistic și aluziile literare și înfrîngere angelică e amenajată de maculare, plătirea paradisiacă e umbră de semnele declinului: „Un inger cu aripi albastre îmi sărută mina / care-ți scrie aceste rânduri / ale uitării un inger / tu ai fost o floare de aur / în cerul prăsit tu ai fost acel / cort de raze al lumii / sub care pășeam născuți din aur”. Prezentul e trăit din perspectiva unei arcazii imaginare, versul invocă puritatea adamică a iubirii consumate în illo tempore: „Iubito viața noastră a fost ca un nor de aur / ingerii ne-au vegheat poezia / cădere în acel timp care / plînge azi ca un copil al nimănui”. Este, de doială poezia lui Dan Laurentiu e romantică, dar un romantism trecut prin filtrele stilizării simboliste și ale ermetismului, autorul folosește ironia, inserția de citate, jocul lingvistic și aluziile literare și înfrîngere angelică e amenajată de maculare, plătirea paradisiacă e umbră de semnele declinului: „Un inger cu aripi albastre îmi sărută mina / care-ți scrie aceste rânduri / ale uitării un inger / tu ai fost o floare de aur / în cerul prăsit tu ai fost acel / cort de raze al lumii / sub care pășeam născuți din aur”. Prezentul e trăit din perspectiva unei arcazii imaginare, versul invocă puritatea adamică a iubirii consumate în illo tempore: „Iubito viața noastră a fost ca un nor de aur / ingerii ne-au vegheat poezia / cădere în acel timp care / plînge azi ca un copil al nimănui”. Este, de doială poezia lui Dan Laurentiu e romantică, dar un romantism trecut prin filtrele stilizării simboliste și ale ermetismului, autorul folosește ironia, inserția de citate, jocul lingvistic și aluziile literare și înfrîngere angelică e amenajată de maculare, plătirea paradisiacă e umbră de semnele declinului: „Un inger cu aripi albastre îmi sărută mina / care-ți scrie aceste rânduri / ale uitării un inger / tu ai fost o floare de aur / în cerul prăsit tu ai fost acel / cort de raze al lumii / sub care pășeam născuți din aur”. Prezentul e trăit din perspectiva unei arcazii imaginare, versul invocă puritatea adamică a iubirii consumate în illo tempore: „Iubito viața noastră a fost ca un nor de aur / ingerii ne-au vegheat poezia / cădere în acel timp care / plînge azi ca un copil al nimănui”. Este, de doială poezia lui Dan Laurentiu e romantică, dar un romantism trecut prin filtrele stilizării simboliste și ale ermetismului, autorul folosește ironia, inserția de citate, jocul lingvistic și aluziile literare și înfrîngere angelică e amenajată de maculare, plătirea paradisiacă e umbră de semnele declinului: „Un inger cu aripi albastre îmi sărută mina / care-ți scrie aceste rânduri / ale uitării un inger / tu ai fost o floare de aur / în cerul prăsit tu ai fost acel / cort de raze al lumii / sub care pășeam născuți din aur”. Prezentul e trăit din perspectiva unei arcazii imaginare, versul invocă puritatea adamică a iubirii consumate în illo tempore: „Iubito viața noastră a fost ca un nor de aur / ingerii ne-au vegheat poezia / cădere în acel timp care / plînge azi ca un copil al nimănui”. Este, de doială poezia lui Dan Laurentiu e romantică, dar un romantism trecut prin filtrele stilizării simboliste și ale ermetismului, autorul folosește ironia, inserția de citate, jocul lingvistic și aluziile literare și înfrîngere angelică e amenajată de maculare, plătirea paradisiacă e umbră de semnele declinului: „Un inger cu aripi albastre îmi sărută mina / care-ți scrie aceste rânduri / ale uitării un inger / tu ai fost o floare de aur / în cerul prăsit tu ai fost acel / cort de raze al lumii / sub care pășeam născuți din aur”. Prezentul e trăit din perspectiva unei arcazii imaginare, versul invocă puritatea adamică a iubirii consumate în illo tempore: „Iubito viața noastră a fost ca un nor de aur / ingerii ne-au vegheat poezia / cădere în acel timp care / plînge azi ca un copil al nimănui”. Este, de doială poezia lui Dan Laurentiu e romantică, dar un romantism trecut prin filtrele stilizării simboliste și ale ermetismului, autorul folosește ironia, inserția de citate, jocul lingvistic și aluziile literare și înfrîngere angelică e amenajată de maculare, plătirea paradisiacă e umbră de semnele declinului: „Un inger cu aripi albastre îmi sărută mina / care-ți scrie aceste rânduri / ale uitării un inger / tu ai fost o floare de aur / în cerul prăsit tu ai fost acel / cort de raze al lumii / sub care pășeam născuți din aur”. Prezentul e trăit din perspectiva unei arcazii imaginare, versul invocă puritatea adamică a iubirii consumate în illo tempore: „Iubito viața noastră a fost ca un nor de aur / ingerii ne-au vegheat poezia / cădere în acel timp care / plînge azi ca un copil al nimănui”. Este, de doială poezia lui Dan Laurentiu e romantică, dar un romantism trecut prin filtrele stilizării simboliste și ale ermetismului, autorul folosește ironia, inserția de citate, jocul lingvistic și aluziile literare și înfrîngere angelică e amenajată de maculare, plătirea paradisiacă e umbră de semnele declinului: „Un inger cu aripi albastre îmi sărută mina / care-ți scrie aceste rânduri / ale uitării un inger / tu ai fost o floare de aur / în cerul prăsit tu ai fost acel / cort de raze al lumii / sub care pășeam născuți din aur”. Prezentul e trăit din perspectiva unei arcazii imaginare, versul invocă puritatea adamică a iubirii consumate în illo tempore: „Iubito viața noastră a fost ca un nor de aur / ingerii ne-au vegheat poezia / cădere în acel timp care / plînge azi ca un copil al nimănui”. Este, de doială poezia lui Dan Laurentiu e romantică, dar un romantism trecut prin filtrele stilizării simboliste și ale ermetismului, autorul folosește ironia, inserția de citate, jocul lingvistic și aluziile literare și înfrîngere angelică e amenajată de maculare, plătirea paradisiacă e umbră de semnele declinului: „Un inger cu aripi albastre îmi sărută mina / care-ți scrie aceste rânduri / ale uitării un inger / tu ai fost o floare de aur / în cerul prăsit tu ai fost acel / cort de raze al lumii / sub care pășeam născuți din aur”. Prezentul e trăit din perspectiva unei arcazii imaginare, versul invocă puritatea adamică a iubirii consumate în illo tempore: „Iubito viața noastră a fost ca un nor de aur / ingerii ne-au vegheat poezia / cădere în acel timp care / plînge azi ca un copil al nimănui”. Este, de doială poezia lui Dan Laurentiu e romantică, dar un romantism trecut prin filtrele stilizării simboliste și ale ermetismului, autorul folosește ironia, inserția de citate, jocul lingvistic și aluziile literare și înfrîngere angelică e amenajată de maculare, plătirea paradisiacă e umbră de semnele declinului: „Un inger cu aripi albastre îmi sărută mina / care-ți scrie aceste rânduri / ale uitării un inger / tu ai fost o floare de aur / în cerul prăsit tu ai fost acel / cort de raze al lumii / sub care pășeam născuți din aur”. Prezentul e trăit din perspectiva unei arcazii imaginare, versul invocă puritatea adamică a iubirii consumate în illo tempore: „Iubito viața noastră a fost ca un nor de aur / ingerii ne-au vegheat poezia / cădere în acel timp care / plînge azi ca un copil al nimănui”. Este, de doială poezia lui Dan Laurentiu e romantică, dar un romantism trecut prin filtrele stilizării simboliste și ale ermetism

DEZARMAREA — preocupare de prim ordin

aparut o noua lucrare — „Blocarea raspindirii armelor nucleare. O perspectiva americana vest-europeana” (Blocking the Spread of Nuclear Weapons. American and European Perspectives. New York, 1986) — publicata sub editia Consiliului pentru Relatii Externe...

producerea de arme nucleare proprii, guvernul ar trebui sa fie convins ca de preferinta de catre alte state nucleare sa ia in considerare factori relevanti precum: posibilitatea reducerii (si nu cresterii) securitatii proprii prin stimularea adversarilor sa achizitioneze...

Cercetatorii americani evidentiaza o serie de elemente ce ar putea contribui la prezervarea si extinderea regimului international al neoproliferarii: prelungirea valabilitatii Tratatului de neoproliferare a armelor nucleare...

Grupul de studii vest-european constata, la inceputul analizei sale, o relativa absenta a proliferarii armelor nucleare in Europa occidentala in ultimul sfert de secol...

A tra'i, dar nu oricum!

Romanul lui Dick Francis, „Cursa hipica”, Ed. Univers 1987, traduce de Doina Cerăceanu, deslănușit în colecția „Enigma”, nu este propriu-zis o carte polițistă...

sau moaleste fizic, pentru a-și atinge scopul. Incontestabil, Dick Francis este un maestru al suspensului. Dar fostul campion a desprins din lumea sportului și din lumea adevărului, pe care lo transfigurează în opera sa: viața trebuie trăită, dar nu oricum, ci din plin, cu toate urcușurile și coborâșurile ei...

Veridicitatea caracterelor, siguranța absolută în conducerea acțiunii, intensitatea maximă a punctelor culminante sînt — așa cum s-a mai spus — calități dominante ale prozelor lui Dick Francis. Savaorea versurilor române date și de calitatea indiscutabilă a traducerii. Strădania incunecată de succes pentru găsirea celor mai bune echivalente și eleganta jozei rețesce să nu convingă de ce acest aviator-jockey a devenit, după cum scrie în epilogul său, unul din puținii scriitori de limbă engleză care pot fi menționați alături de numele unui maestru ca Fleming.

Teodora Crișan

Autorii susțin cu îndreptățire, că „stoparea proliferării nucleare este de o importanță prioritară pentru securitatea și stabilitatea internațională, atât regională, cât și globală”.

Pentru diminuarea și evitarea unor asemenea riscuri, studiul consideră a fi necesare prezervarea și extinderea consensului internațional privind neoproliferarea, precum și a înțelegătorilor internaționale care reflectă și întăresc acest consens: Tratatul de neoproliferare a armelor nucleare, Tratatul de limitare a experimentelor nucleare, Acordurile de securitate ale Agenției Internaționale de Energie Atomică (A.I.E.A.)...

Gh. Iavencenco: „Pentru Pace”

Autorii vest-europeni susțin adevărul evident că regimul de neoproliferare trebuie să fie compatibil cu principiul suveranității statelor: el nu poate fi bazat pe politica de forță, ci presupune aderența voluntară a statelor.

În sfârșit, asigurările revendicate, în mod justificat, de către statele nucleare ar putea fi întărite, potrivit studiului, de o reducere semnificativă a arsenalelor nucleare existente, ceea ce ar facilita totodată, o participare mai activă a țărilor nucleare vest-europene la negocierile privind controlul înarmărilor.

În mod justificat, de către statele nucleare ar putea fi întărite, potrivit studiului, de o reducere semnificativă a arsenalelor nucleare existente, ceea ce ar facilita totodată, o participare mai activă a țărilor nucleare vest-europene la negocierile privind controlul înarmărilor.

interesant prin caracterul ei insolit. Fost aviator — timp de 6 ani — în R.A.F., la sfârșitul războiului a intrat ca amator în lumea curselor hipice. Afirmațiile, din 1948 devine profesionist. În anul 1953 — și ajunge chiar campion, deși un as al jockeyilor britanici. După cîteva ani, în 1957, se retrage, pentru a se consacra ziaristicii sportive, la „Sunday Express”.

REVISTA STRAINA

BALETUL ENGLEZ IN THE ROSSETT, așa ar putea fi numită ultima punere în scenă a celebrului Saddle's Wells Royal Ballet. Alături de trei părți — „Florile pădurii”, „Sălbămat” și „Sincopa alesc” — spectacolul definește profilul a trei generații ale baletului britanic de balet.

nizare după Marcel Proust, scriitorul de care mulți au auzit, dar puțin l-au citit...

CĂRȚILE DE MEMORI, atât de iubite de cititori, sînt primite, de regulă, cu nelăcărare de specialiști. Această pentru că sînt scrise după ani și așa evenimentele se estompează, sînt privite și judecate cu altă ochi, cu o altă înțelegere de înțelegere a lucrurilor. Cu toate acestea, ele reprezintă o sursă de informații despre trecut, despre oamenii vremurilor acestora.

Volumul „Frații mei dragi” de Helena Capková este o carte primită bine deopotrivă de cititori și de critica literară. Frații dragi ai Helenei Capková sînt Karel Capek și Josef Capek, personalități remarcabile ale culturii cehice și universitare. Volumul prezintă o serie de date necunoscute din viața celor doi, dar mai ales a lui Karel, autorul pieselor „RUR” și „Mama”, ambele jucate și pe scenele noastre, precum și al romanului de mare succes „Războiul cu salamandrele”, „Hordoba” și al „Povestilor dintr-un buzunar, povestiri din celălalt buzunar” etc.

Cartea Helenei Capková nu este însă importantă numai din acest punct de vedere, ea este o lucrare aparținând unui intelectual autentic care nu se lasă dominat de sentimentalism; ea povestește simplu despre cei doi frați, unul mort neputînd suporta teroarea fascistă (Karel), celălalt (Josef) asasinat într-un lagăr de concentrare. Autoarea subliniază de cîteva ori că ereditatea structurală dintr-un fel, în timp ce Karel era un fenomen multilateral, Josef era lipsit de virtuozitatea și de spiritul lui de observație.

Cartea Helenei Capková se deosebește în multe privințe de volumul al lui Miep Gies, cel care a devenit, în timp ce Karel era un fenomen multilateral, Josef era lipsit de virtuozitatea și de spiritul lui de observație.

În jurul cazului Annel Frank și al sfârșitului ei tragic, este o lucrare în două volume, o serie de calomniile, una dintre ele fiind aceea că jurnalul nu a fost scris de Anna, ci de tatăl ei. Se afirmă chiar că Anna nici nu a existat, că totul nu este decît o plăsmuire.

În realitate, Miep Gies l-a dat manuscrisul tatălui Annel după întorcerea acestuia din lagăr și după stabilirea lui în Elveția, unde s-a căsătorit zilă, una din supraviețuitoarele lagărilor de la Auschwitz.

Cartea lui Miep Gies poartă titlul „SE NUMEA ANNA FRANK” și urmărește pe larg toate evenimentele descrise de Anna în jurnal, totul fiind privit din punctul de vedere al proprietarului casei în care se adăposteau cei urmăritți de fasciști.

Emoționante sînt amintirile despre solidaritatea zarzavagului care și-a forțat bine de ce ea cumpană o cantitate de trei ori mai mare de legume, și cele despre măcelarul care îi dădea pe gratis carne.

Cartea lui Miep Gies este de fapt un răspuns la calomniile vehiculate de anumite medii referitoare la cazul Anna Frank.

LIRICĂ DIN U.R.S.S.

NICOLAE DABIJA Aceste peisaje ale sufletului

1. Toate aceste poeme nu-s decît peisaje ale sufletului, decît lumina ce-o-mprăstie fructul că vezi să-l sorbi în preajma lui poezia; un peisaj al sufletului: patria, alt peisaj: dragostea, războiul, primăvara, copilăria — aceste peisaje ale sufletului, prin care noi trecem mirându-ne: priviți — munții, norii, păsările, frunzele, ne seamănă nouă...

2. Aceste peisaje ale sufletului te sînt fidel caligraf... Toate lucrurile au cîte-o aură de praful de propriul praful... Grădini de lumină și liniști pe fiice foale de var; dar cel ce-a scris aceste poezii nici nu a cîntat-o măcar.

3. Despre-un cîmp, despre-o mare lutie, pe care-o trecut, și eu, mal-nalinte — ah, o mare mică, de tot, că nici n-o poți ține minte.

4. Prin acele neînținate peisaje, prin care sufletu-mi singur, cine citeste-n glas tare poemul, scrie cu-o pană de înțger?

5. Aceste sunete, aceste cuvinte hotis, cu urechea trageți-le, ele se pierd rostite zadarnic ca frăse-n întineric săgețile.

6. Azi, la nuntirea seminelor, de cele ce spun mă-nspăimînt, umbra ploii trece pe cîmp — ea o sudoare de sfînt.

7. Noi vom plăti mai scump decît alții fiice fieri, fiice iubire, fiice virgula, fiice vis care n-a devenit amintire.

8. Poemul: e-o faină, e ca un secret, din care nimeni nimic n-a aflat cînd-si spune numele cîine-n anonim.

9. De ce-ascuțit, în ochii închiși, pare-ăs înota pe sub apă, parcă nu as putea dezlipi ochiul lipit de pleoapă.

10. Va fi o zi, va veni o zi un soare din an, adevărat, simți cum te cercară, mai des, ca un vers neterminat...

11. Dansezi pe singele propriu, dansezi ca să-ți merți piinea și sarea, cînd frunzele, toamna, luate de vînt, acoperă marea.

12. Poate: s-naimea de a tăcea, poate frica de a scrie?... Poemul, cum se-mprăstie abia atîns ca de pe-o floare potenil.

13. Să se audă cuvintele sfînt... Rînie să fi legi cu bandaje de iarbă, în acele clare, ale sufletului, eterne peisaje.

5. „Fiu mai bătrîn decît tatăl său, prin acele peisaje alergînd după o pasăre care e dusă de vînt.

6. Prin vîzduh, răsturnindu-se, cu aripa verde, minune ce arde ochiul celui ce-o vede.

7. Noi — zic păsările — zburăm atît de lute, că oamenii nici nu știu că noi existăm și cîntecul cu mult în urma noastră.

8. citeodată cu-o zi, citeodată c-un an. Prin acele peisaje ale sufletului cum zburăm, simțim dintr-odată un auz de copil, care ne soarbe cu tot cu cîntec.

9. Acele refrene ale sufletului despre care vorbesc la fiice pagină: laerlma prin care îmi privesc întimplările, lumina și ploaia, pasărea zburînd cu-o singură aripă, iubita pe care am urmărit-o de departe.

10. că știu precis ce face ea acum, mesele din săli de lectură-nfrunzite: refrane, clare refrane, repetate de două-trei ori într-un rînd... Astfel: fabula frumoasă sustine cuvintele moarte,

11. (aceasta-i o poezie pe care nu trebuie s-o scrii ca s-o citești, cuvintele căreia sînt ca niște ostiri îpînse, ele trec dintr-o parte în alta a poeziei și știu că n-au nici un rol)

12. ziceam, în fiice rînd: trec pește nor, de-al treilea ochi doar urmărită pasăre, în — acoperiți al lumii... „Imi povestesc poeziile ca și cum as vorbi despre dîra ce-o lasă în aer o pasăre, ca și cum as descrie pe-o sută de pagini un cîmp de zăpadă,

13. în care privirea nu are de ce se lovi; poezia e o bucurasă tristete, ea poate fi făcută doar anonim, e ca un cîntec pe care nu-l auzi din cauza liniștii...

14. Dar cu Dumnezeu nu-l de glumă și trăznit, și zefrul albastru se încheagă într-o clipă ea o rană, ca o mlaștină și din ele apare cu scîrșit, combina de cules cartotii „Polonina” poezia e o bucurasă tristete, schelciul de aur în cer

15. O nouă geneză Undele de televiziune, încep, slavă Domnului, să reacționeze cu valurile albastrului ocean planetar și sevența plutește în aer, tabloul zburător un trup cu dimensiuni deplină: castele cavaleresti și mine se ridică în largul mării, săli de ședințe ceremoniale, cazane atomice, frumoși monștri din perioada jurasice cu boturile căcate; podul televiziunii se înalță între două continente ca un arc de marmura, sub care trec vase și avioane și dispar în mixerul de beton azuriu al Bermudeilor, în aer se așează pentru o clipă, ca o țușară, în drumul său de la Luvru la Mexic Sfînta Fecioară — și îi bagă în sîrșit stîrcul în gura băstrucului și un mic jet de apă sărăciă — dar să o ardă stomacul fără de pierdere — dar să o scoapă înăuntru înăuntru de mîntea Anumiți oameni, ce au vizitat viitorul și s-au întors — plîng povestind despre materialele de construcție de miine lacrimile îi seacăliuse pur și simplu, sînt ca meduzele pe nisip.

16. În românește de Radu Nicolae

17. În românește de Radu Nicolae

18. În românește de Radu Nicolae

19. În românește de Radu Nicolae

20. În românește de Radu Nicolae

21. În românește de Radu Nicolae

22. În românește de Radu Nicolae

23. În românește de Radu Nicolae

24. În românește de Radu Nicolae

25. În românește de Radu Nicolae

26. În românește de Radu Nicolae

27. În românește de Radu Nicolae

LEV BERINSKI Cu un copac în mijloc

Aiut de sus se ridicase copacul deasupra casei înțit semicerul din cer — drumul soarelui atrîna în aer pe crengile de jos. Dar cînd foama s-a scuturată de pe corană și a acoperit cu frunza sa, cu margarinele ei acoperișul nostru ascuțit și uși și cele patru ferestre

în casă s-a stabilizat o aromă, un soi de mediu biologic în care noi, treptat, pe rînd, după vîrstă, deveneam niște furnici mai mici decît furnicile adevărate încît atunci cînd lăseai în casă te ferești de trimbetele lor efefantine. Așa stăteam și noi cuminți acasă — dar vorba vine: stăteam!

Ca o roată mă învîrteam și în noaptea și garda mea însemna să am grijă ca mama și sînt să nu se strecoare în erpătura furture din buciărie iar lăta — hei, încotro! — agîtîndu-se cele șase piciorușe să fugă în sus, de-a lungul soarelui ridate în sus, unde pe crengile masive făceau pierdere îngeri sportivi

și voi care spuneți: e timpul să trecem în crăpătura furture din buciărie iar lăta — hei, încotro! — agîtîndu-se cele șase piciorușe să fugă în sus, de-a lungul soarelui ridate în sus, unde pe crengile masive făceau pierdere îngeri sportivi

și voi care spuneți: e timpul să trecem în crăpătura furture din buciărie iar lăta — hei, încotro! — agîtîndu-se cele șase piciorușe să fugă în sus, de-a lungul soarelui ridate în sus, unde pe crengile masive făceau pierdere îngeri sportivi

și voi care spuneți: e timpul să trecem în crăpătura furture din buciărie iar lăta — hei, încotro! — agîtîndu-se cele șase piciorușe să fugă în sus, de-a lungul soarelui ridate în sus, unde pe crengile masive făceau pierdere îngeri sportivi

și voi care spuneți: e timpul să trecem în crăpătura furture din buciărie iar lăta — hei, încotro! — agîtîndu-se cele șase piciorușe să fugă în sus, de-a lungul soarelui ridate în sus, unde pe crengile masive făceau pierdere îngeri sportivi

și voi care spuneți: e timpul să trecem în crăpătura furture din buciărie iar lăta — hei, încotro! — agîtîndu-se cele șase piciorușe să fugă în sus, de-a lungul soarelui ridate în sus, unde pe crengile masive făceau pierdere îngeri sportivi

și voi care spuneți: e timpul să trecem în crăpătura furture din buciărie iar lăta — hei, încotro! — agîtîndu-se cele șase piciorușe să fugă în sus, de-a lungul soarelui ridate în sus, unde pe crengile masive făceau pierdere îngeri sportivi

și voi care spuneți: e timpul să trecem în crăpătura furture din buciărie iar lăta — hei, încotro! — agîtîndu-se cele șase piciorușe să fugă în sus, de-a lungul soarelui ridate în sus, unde pe crengile masive făceau pierdere îngeri sportivi

și voi care spuneți: e timpul să trecem în crăpătura furture din buciărie iar lăta — hei, încotro! — agîtîndu-se cele șase piciorușe să fugă în sus, de-a lungul soarelui ridate în sus, unde pe crengile masive făceau pierdere îngeri sportivi

și voi care spuneți: e timpul să trecem în crăpătura furture din buciărie iar lăta — hei, încotro! — agîtîndu-se cele șase piciorușe să fugă în sus, de-a lungul soarelui ridate în sus, unde pe crengile masive făceau pierdere îngeri sportivi

și voi care spuneți: e timpul să trecem în crăpătura furture din buciărie iar lăta — hei, încotro! — agîtîndu-se cele șase piciorușe să fugă în sus, de-a lungul soarelui ridate în sus, unde pe crengile masive făceau pierdere îngeri sportivi

și voi care spuneți: e timpul să trecem în crăpătura furture din buciărie iar lăta — hei, încotro! — agîtîndu-se cele șase piciorușe să fugă în sus, de-a lungul soarelui ridate în sus, unde pe crengile masive făceau pierdere îngeri sportivi

și voi care spuneți: e timpul să trecem în crăpătura furture din buciărie iar lăta — hei, încotro! — agîtîndu-se cele șase piciorușe să fugă în sus, de-a lungul soarelui ridate în sus, unde pe crengile masive făceau pierdere îngeri sportivi

și voi care spuneți: e timpul să trecem în crăpătura furture din buciărie iar lăta — hei, încotro! — agîtîndu-se cele șase piciorușe să fugă în sus, de-a lungul soarelui ridate în sus, unde pe crengile masive făceau pierdere îngeri sportivi

și voi care spuneți: e timpul să trecem în crăpătura furture din buciărie iar lăta — hei, încotro! — agîtîndu-se cele șase piciorușe să fugă în sus, de-a lungul soarelui ridate în sus, unde pe crengile masive făceau pierdere îngeri sportivi

și voi care spuneți: e timpul să trecem în crăpătura furture din buciărie iar lăta — hei, încotro! — agîtîndu-se cele șase piciorușe să fugă în sus, de-a lungul soarelui ridate în sus, unde pe crengile masive făceau pierdere îngeri sportivi

și voi care spuneți: e timpul să trecem în crăpătura furture din buciărie iar lăta — hei, încotro! — agîtîndu-se cele șase piciorușe să fugă în sus, de-a lungul soarelui ridate în sus, unde pe crengile masive făceau pierdere îngeri sportivi

și voi care spuneți: e timpul să trecem în crăpătura furture din buciărie iar lăta — hei, încotro! — agîtîndu-se cele șase piciorușe să fugă în sus, de-a lungul soarelui ridate în sus, unde pe crengile masive făceau pierdere îngeri sportivi

și voi care spuneți: e timpul să trecem în crăpătura furture din buciărie iar lăta — hei, încotro! — agîtîndu-se cele șase piciorușe să fugă în sus, de-a lungul soarelui ridate în sus, unde pe crengile masive făceau pierdere îngeri sportivi

și voi care spuneți: e timpul să trecem în crăpătura furture din buciărie iar lăta — hei, încotro! — agîtîndu-se cele șase piciorușe să fugă în sus, de-a lungul soarelui ridate în sus, unde pe crengile masive făceau pierdere îngeri sportivi

și voi care spuneți: e timpul să trecem în crăpătura furture din buciărie iar lăta — hei, încotro! — agîtîndu-se cele șase piciorușe să fugă în sus, de-a lungul soarelui ridate în sus, unde pe crengile masive făceau pierdere îngeri sportivi

și voi care spuneți: e timpul să trecem în crăpătura furture din buciărie iar lăta — hei, încotro! — agîtîndu-se cele șase piciorușe să fugă în sus, de-a lungul soarelui ridate în sus, unde pe crengile masive făceau pierdere îngeri sportivi

și voi care spuneți: e timpul să trecem în crăpătura furture din buciărie iar lăta — hei, încotro! — agîtîndu-se cele șase piciorușe să fugă în sus, de-a lungul soarelui ridate în sus, unde pe crengile masive făceau pierdere îngeri sportivi

SPORT Sub arcul toamnei

Primul meci din acest campionat a fost A.S.A. Ft. Mureș — F.C. Argeș. Am fost la Ft. Mureș ca să-mi limpezese ochii pe turlele Transilvaniei, învaluite în zvon de clopote, cîntînd parca un dublu botez, și în-amunipul de culorile scumpe.

De asemenea, de tristete, leșind din Brașov am rătăcit drumul prin stetele Veneția de jos și Veneția de sus, legate între ele de-un fir de apă (Canal Grande) umblat de două berze și sorbit de două gîște, dar fiind tot am nimerit Cetatea Sighisorei și-am bătut o barbă de bere în casa unde a locuit cîndva Vlad Dracul.

Prin ceața răsturnării ultimelor zile de august, vîd, în drumul spre Tîrgu Mureș, trecînd vădui de cuprioară și vitei de ciută, urmărit și ochi negri, placi și unzei de către vitei de bivoliță. Într-un sat, de sub munte, căruia i-am dat numele, leșind din farmecul verde și fosfor al unui lan de porumb, ne-a tăiat calea un cîine cu arpi roșii, urmat îndepropo de ziditorii arpiilor sale: doi copii ne jurnătaie goi, avînd legate de umeri baloane trîndăfîrîi. Apoi imense plantații de hamei (prin părțile acestea se bea, de altfel, o cea mai bună cîrbă din România) și casu din secolul al optulea abordînd cu poduri de lemn case din secolul nouăspre. Plutire și vis, împrîvindu-se-n marmura secolului douăzeci, adică în domnia cîtezătoare a palatelor nou călitate în centrul Tîrgu-Mureșului.

Orășul Tîrgu-Mureș este orășul căruia îi căută în corne și norocul și Dumnezeu. Mai puțin un arbitru de fotbal, pe nume Volcea, care și-a dăruit două ore din viața pentru victoria nedreaptă și nemeritată a piteștenilor asupra A.S.A. Tîrgu-Mureș. Nesemnificativă poezia clară de ofșaid a jucătorului argesean Jurcă, el a dat întregul meci peste cap. Nu mi-ăs permite să zic că ceea ce a făcut el (voit sau

nevoit?) e o gresală flagrantă, dar aceste greseli flagrante ducînd o echipă către prăpastie, a ce semnificative?

Intors la București, miercuri m-am deplasat pe stadionul din Regie ca să mă scald în viscolul pe care mă așteptam să-l străncesc Sportul studentesc. Dar m-am împiedicat în amăgîni cu un lepreu-n capcană. Pentru că cei ce-au stăpînit jocul, împrîmîndu-l frumuseț, erau și întorcîri miliadoase au fost succesive. Ei au în Cășuba pe unul din cei mai mari jucători ai actualului campionat. Ziaristii îi pomenește de bine de ani întregi, nu mi-i închipui de ce-am văd antrenorii, totuși olimpici. Îi atrag atenția lui Halagian că acest Cășuba ar putea să ne răzbuie umilinta sufieră în Danemarca.

Steaua și Dinamo s-au instalat de la început sub eventualul primejioaselor locuri parodiste cu mere din rai. Am zis primejioase, fiindcă nu mai sîntem dispusi, în toamna aceasta, ca pentru cele două echipe alt de temute în interior să mai săvîrșim încă o dată ritualul terifiant pentru scăderi nerpermise în cupule continentale. Și fiindcă intrăm sub arcul lui septembrie, în spații elegiace, și-n clipe ce evocă tăceri medievale și întinderi de suflet călitate de doruri misterioase, încep să mă las cuprins de melancolia frunzelor de fog împrăpurîndu-se în lunecări molatice, de năzărîri de lună, apăsînd pe turmele de oi coborînd munții, de pleări pe uliți pierdute. Degeaba, noaptea de noaptea, urzesc greierii o perdea sonoră, flinta verii s-a dus. E toamnă. Podgoriile, acum... Am vărat blajîn și dulce; ne scufundăm, cu suflet curat, în vasta iubire a toamnei.

Finus Neagu

Luceafărul Revistă editată de UNIUNEA SCRITORILOR din REPUBLICA SOCIALISTA ROMÂNIA

Redactor șef: Nicolae Dan Frunțelato Mihai Ungheanu (redactor șef adjunct), A. I. Zăinescu (secretar responsabil de redacție)

REDACȚIA: București, Piața Științei nr. 1, tel. 17 32 09 ADMINISTRAȚIA: Calea Victoriei nr. 115, tel. 50 74 95 Tiparul executat la: COMBINATUL POLIGRAFIC CASA ȘCINTEI